КПСС XXVI СЪЕЗДИ ҚАРОРЛАРИНИ АМАЛГА ОШИРАМИЗ

Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ КОМИТЕТИ ВА ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

ГАЗЕТА 1928 ЙИЛ 11 ДЕКАБРДАН ЧИҚА БОШЛАГАН. № 17 (8007). ● 25 январь, 1983 йил ● СЕШАНБА ● Баҳоси 3 тийин.

БЕШ ЙИЛЛИК ОДИМЛАРИ

1982 ЙИЛДА СССРни ИҚТИСОДИЙ ВА СОЦИАЛ РИВОЖЛАНТИРИШ ДАВЛАТ ПЛАНИНИНГ БАЖАРИЛИШ ЯКУНЛАРИ ТЎҒРИСИДА

СССР МАРКАЗИЙ СТАТИСТИКА БОШҚАРМАСИНИНГ АХБОРОТИ

1982 йил — СССР ташкил этилганлигининг 60 йиллиги нишонланган йилда ижтимоий ишлаб чиқаришни ва халқ фаровонлигини янада ўстириш таъминланди.

Ўтган йилда мамлакатни иқтисодий ва социал ривожлантиришнинг асосий кўрсаткичлари қуйидагича:

	1982 йилда 1981 йилдагига нисбатан процент ҳисобида
Истеъмол ва жамғарма учун фойдаланилган миллий даромад	102,6
Саноат маҳсулоти — жами	102,8
шу жумладан:	
Ишлаб чиқариш воситалари ишлаб чиқариш	102,8
Истеъмол буюмлари ишлаб чиқариш	102,9
Қишлоқ хўжалик маҳсулоти	104
Ҳамма турдаги транспортнинг юк обороти	101,2
Асосий фондларни ишга тушириш	105
Капитал маблағ сарфлаш	102
Ишчи ва хизматчиларнинг сони	101,1
Меҳнат унумдорлиги: саноатда	102,1
Қишлоқ хўжалигида (ижтимоий ишлаб чиқаришда)	106
Қурилишда	102,0
Темир йўл транспортида	98,5
Халқ хўжалигидан олинган фойда	103,5
Аҳоли жон бошига реал даромадлар	100,1
Халқ хўжалигидаги иш ҳақи фонди	103,9
Ишчи ва хизматчиларнинг пул билан олган ўртача иш ҳақи	102,8
Колхозчиларнинг жамоат хўжалигидаги меҳнатига тўланган ҳақ	104
Аҳолига ижтимоий истеъмол фондларидан берилган тўлов ва имтиёзлар: жами	104,8
Аҳоли жон бошига	103,9
Давлат, кооператив ва колхоз савдосининг чакана товар обороти	100,3
Аҳолига кўрсатилган маиший хизмат ҳажми	104,7
Фойдаланиш учун топширилган жами уй-жой	100,5
Ташқи савдо обороти	108,4

(Давоми иккинчи бетда).

МАРКАЗИЙ ЙИЛ МАРРАЛАРИ

ТОШКЕНТ ШАҲАР ВА ТОШКЕНТ ОБЛАСТИ МЕҲНАТКАШЛАРИНИНГ 1983 ЙИЛГИ

СОЦИАЛИСТИК МАЖБУРИЯТЛАРИ

Область меҳнаткашлари КПСС XXVI съезди тарихий қарорларидан илҳомланиб, шонли юбилей — Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи ташкил этилганлигининг 60 йиллиги шарафига социалистик мусобақани кенг қулоч ёйдириб, ўн биринчи беш йилликнинг иккинчи йили топшириқларини бажаришда катта муваффақиятларни қўлга киритдилар. Маҳсулотни реализация қилиш ва кўпчилик муҳим маҳсулот турларини тайёрлаш бўйича йиллик план муддатидан илгари — 28 декабрда бажарилди. Ишлаб чиқариш ҳажми пландаги 2,8 ўрнига 3,9 процент, меҳнат унумдорлиги эса пландаги 1,3 ўрнига 2,8 процент ошди. Пландан ташқари 47,4 миллион сўмлик маҳсулот реализация қилинди.

Қурилиш ва монтаж ташкилотлари қурилиш-монтаж ишлари ҳажми, уй-жойлар ва социал, маданий-маиший объектларни фойдаланишга топшириш бўйича 1982 йил топшириқларини бажардилар. Беш йиллик бошидан бери 2,2 миллиард сўмликдан зиёдроқ асосий фондлар ишга туширилди. Олмалиқ кон-металлургия комбинатида янги қувватлар, Олмалиқ химия заводида олтингугурт кислотаси ишлаб чиқариши, Ғазалкент ГЭСида иккита энергоблок, Ангрен керамика комбинатида катта ҳажмдаги плиталар тайёрлаш цехи, Олмалиқ уйсозлик комбинати, Ангрен нон заводи, Чирчиқ сут заводи ва бошқа қувватлар ишга туширилди ва улар маҳсулот бермоқда.

Озиқ-овқат программасини амалга ошириш ва кенг истеъмол буюмлари тайёрлашни кўпайтириш билан боғлиқ бўлган тармоқларнинг моддий-техника базасини мустаҳкамлашга катта ҳисса қўшилди.

Областимиз қишлоқ хўжалиги меҳнаткашлари ноқулай об-ҳаво шароитларига қарамай катта ютуқларни қўлга киритдилар. Давлатга йиллик пландан ташқари 40 минг тонна пахта, 10 минг тонна дон, 180 минг тонна картошка ва мева-сабзавот маҳсулотлари сотилди.

Давлатга бошқа хилдаги қишлоқ хўжалиги маҳсулотларини сотиш юзасидан 1982 йилги план ва социалистик мажбуриятлар анча ортиғи билан адо этилди.

5,7 минг гектар янги суғориладиган ерлар ўзлаштирилди, мавжуд суғориладиган ерлар 12,7 минг гектарининг мелиоратив ҳолати яхшиланди ва 8,5 минг гектардан кўпроқ майдон капитал текисланди. Гўшт ва сут тайёрлаш бўйича янги чорвачилик комплекслари, парранда гўшти ва тухум тайёрлашга ихтисослаштирилган паррандачилик фабрикалари фойдаланишга топширилди.

Уй-жой қурилиши юксак суръатлар билан давом эттирилди. Беш йиллик бошидан бери 2315 минг квадрат метрдан зиёд саҳнли турар-жой бинолари, 51235 ўқувчига мўлжалланган мактаблар, 13795 ўринли мактабгача болалар муассасалари, 1929 ўринли касалхоналар, 3675 қатновли поликлиникалар қуриб битказилди.

Транспорт, алоқа ва маиший хизмат кўрсатиш корхона ва ташкилотларининг коллективлари социалистик мажбуриятларини муваффақиятли бажардилар.

Область меҳнат коллективлари КПСС Марказий Комитетининг ноябрь (1982 йил) Пленуми қарорларига, КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Ю. В. Андроповнинг шу Пленумдаги нутқида баён этилган қоидалар ва хулосаларга амал қилиб, Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Компартияси ташкил этилганлигининг 60 йиллигини муносиб кутиб олиш учун социалистик мусобақани кенг авж олдириб, 1983 йилда зиммаларига қуйидаги социалистик мажбуриятларни оладилар.

Ишлаб чиқариш самарадорлигини ошириш, уни интенсивлаштириш, илғор тажрибани кенг қулоч ёйдириб, ишлаб чиқаришдаги мавжуд резервлардан максимал фойдаланишга коллективларни сафарбар этиш, маҳсулот тайёрлашни кўпайтириш ва ишлаб чиқариш қувватларини ошира бориш асосида саноат маҳсулотини реализация қилиш йиллик плани 27 декабргача бажарилади. Саноат ишлаб чиқариши ҳажмининг 1982 йилдагига нисбатан 4,2 процент, меҳнат унумдорлигини эса 3,2 процент ошиши таъминланади. Пландан ташқари 70 миллион сўмлик маҳсулот реализация қилинади. Планга қўшимча равишда 117 минг тонна кўмир қазиб чиқарилади, 100 та трактор, 35 та пахта териш машинаси, 100 та сеялка, 80 минг тонна минерал ўғитлари, 2,0 миллион сўмлик тикув буюмлари, 1,5 миллион сўмлик мебель, 60 минг сўмлик сирланган идишлар ва ҳаммаси бўлиб 40 миллион сўмликдан кўпроқ кўпгина бошқа халқ истеъмоли товарлари ишлаб чиқарилади. План ва меҳнат интизоми мустаҳкамланади, маҳсулотни тўла ва ўз вақтида етказиб беришга эришилади. Маҳсулот таннархини камайтириш ҳисобига пландагидан ташқари 5 миллион сўмлик фойда олинади.

Саноат корхоналарини техник қайта ускуналаш бўйича ишлар кучайтирилади. Янги техника бўйича 5500 дан ортиқ ташкилий-техникавий тадбирлар ишлаб чиқилади ва жорий этилади. Юздан ортиқ автоматлашган, ярим автоматлашган ва механизациялашган поток линиялари ишга туширилади. Рационализаторлик таклифлари ва ихтироларни жорий қилиш ҳисобига 70 миллион сўмлик шартли йиллик иқтисодий самара олинади. Ишлаб чиқаришни механизациялаш ва автоматлаштириш ҳисобига қўл меҳнатининг солиштирма сарфи 0,5 процент камайтирилади.

1500 янги машиналар, приборлар турлари, халқ истеъмоли товарлари, шу жумладан СХ2-4 универсал сеялкалари, ингичка толали пахта териш учун ХВН-1,8 пахта териш машиналари ишлаб чиқилади ва уларни тайёрлаш ўзлаштирилади. Юз от кучли тракторларнинг тажриба нусхалари тайёрланади ва давлат синовига топширилади.

400 та буюм Давлат сифат белгисига аттестация қилинади ва аттестация қилинган маҳсулот жами маҳсулот ҳажмининг 29 процентига етказилади.

Область қурилиш, монтаж ва лойиҳалаш ташкилотлари, бинокорлик материаллари саноати ва қурилиш индустрияси корхоналарининг меҳнат коллективлари зиммаларига қуйидаги мажбуриятларни оладилар.

Капитал маблағлар самарадорлигини ошириш, меҳнат унумдорлигини эришилган даражадагига нисбатан 3,3 процент кўпайтириш асосида пудрат қурилиш-монтаж ишлари плани 29 декабргача, шу жумладан Озиқ-овқат программаси объектлари бўйича 1983 йилнинг 26 декабригача бажарилади.

Чирчиқ «Электрохимпром» бирлашмасида йилига 450 минг тонна аммиак ишлаб чиқарувчи комплекс асбоб-ускуналарини монтаж қилиш ва уларни созлаш — ишга туширишга топшириш Улуғ Октябрнинг 66 йиллигигача тугалланади. Сирдарё — Тошкент ГРЭСи магистрал газопроводи, электрон техника заводида янги қувватлар, муддатидан илгари — СССР Конституцияси кунигача фойдаланишга топширилади. Олмалиқ кон-металлургия комбинати, «Тошкент трактор заводи» бирлашмаси, Ўзбекистон металлургия заводи, Янги-Ангрен ГРЭСи, Ангрен кўмир разрези объектлари, Тошкент метрополитенининг иккинчи линияси, «Чирчиқсельмаш» заводида культиваторлар ишлаб чиқарувчи цех қурилиши тезлаштирилади. 1983 йил планида фойдаланишга топширилиши назарда тутилган мактаблар қурилиши ўқув йили бошланишигача тугалланади. Уй-жойлар, мактаб бинолари ва маданий-маиший хизмат кўрсатувчи объектларнинг ками билан 80 процентини «яхши» ва «аъло» баҳолар билан фойдаланишга топширилади. Тугалланмаган қурилиш ҳажми 5 процент, қурилиш-монтаж ишлари таннархи планда белгиланганига нисбатан 0,2 процент камайтирилади.

Озиқ-овқат программасида қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини интенсивлаш юзасидан белгиланган тадбирларни амалга ошира бориб, барча деҳқончилик ва чорвачилик тармоқларининг самарадорлигини янада ошириш таъминланади. Ҳар гектар ердан 33 центнердан пахта олинади, ҳосилнинг 85 процентини машиналар билан терилади ва область бўйича 435 минг тонна пахта тайёрланади. Давлатга 82 минг тонна дон, 515 минг тонна сабзавот, 102 минг тонна картошка, 51 минг тонна полиз экинлари, 162 минг тонна мева ва узум, 320 минг тонна каноп пояси сотилади. Чорвачиликнинг янада ривожланиши ва маҳсулдорлиги ортишига, ем-хашак базасининг мустаҳкамланишига эришилади, 47,5 минг тонна гўшт, 153 минг тонна сут, 325 миллион дона тухум тайёрланади. Давлатга 988 тонна жун (соф тола ҳисобида), 2060 тонна пилла сотилади.

Юк ва пассажирлар ташиш самарадорлиги ва сифатини ошириш асосида халқ хўжалиги ва аҳолининг барча транспорт турларига нисбатан эҳтиёжларини ўз вақтида қондиришга эришилади. Пландагидан ташқари 500 минг тонна юк ва 5,5 миллион пассажир ташилади, пассажирларга хизмат кўрсатиш маданияти яхшиланади.

Оғир юкли поездлар билан 4,5 миллион тоннадан ортиқ юк ташилади. Авиация транспорти пландагидан ташқари 18 миллион пассажир-километр иш бажаради.

Область автомобиль йўлларида пландагидан ташқари 500 минг сўмликдан кўпроқ қурилиш-монтаж ишлари амалга оширилади.

Алоқа корхоналари маҳсулот ҳажми йиллик планини муддатидан илгари бажариш, қўшимча 100 минг сўмлик хизмат кўрсатишга аҳд қилдилар.

1983 йил давомида халқ хўжалигида кадрларни ўқитиш бўйича кенг программа амалга оширилади: 40 минг янги ишчи тайёрланади, 75 минг ишчи, 25 минг инженер-техник ходим ва хизматчининг малакаси оширилади, иқтисодий таълим системасида 170 минг киши ўқитилади. Меҳнатни ташкил этиш ва уни рағбатлантиришнинг бригада формасини жорий қилиш бўйича ишлар давом эттирилади. Ягона наряд бўйича ишлаётган бригадаларга бирлашган ишчилар сони асосий ва ёрдамчи ишлаб чиқаришдаги ишчилар умумий сонининг 55 процентига етказилади.

Савдо ходимлари товар обороти йиллик планини 29 декабргача бажариш ва пландагидан ташқари аҳолига 15,6 миллион сўмлик товарлар сотиш мажбуриятини оладилар. Ўз-ўзига хизмат қилиш усули билан сотиладиган товарларнинг солиштирма ҳажми 74 процентга етказилади. Магазинларнинг савдо қилиш майдони 13,1 минг квадрат метр ва умумий овқатланиш корхоналари тармоғи 6,0 минг ўрин кўпайтирилади. Маиший хизмат кўрсатиш ҳажми бўйича план муддатидан илгари — 29 декабрда бажарилади.

Ишлаб чиқариш технологиясини такомиллаштириш, моддий ва энергетика ресурсларидан тежаб-тергаб фойдаланиш ҳисобига ками билан 31 минг тонна металл прокати, 205 миллион киловатт-соат электр энергияси, 302 минг гигакалорий иссиқлик энергияси, 82 минг тонна шартли ёқилғи, 12,5 минг тонна дизель ёнилғиси, 71 минг куб метр ёғоч-тахта материаллари, 58,8 минг тонна цемент ва 13,5 минг тонна автобензин иқтисод қилинади.

Корхоналар ва ташкилотлар коллективлари Тошкент, Жиззах ва Сирдарё областлари колхоз ва совхозларига камида 15,5 миллион сўмлик оталик ёрдами кўрсатадилар, ёрдамчи хўжаликларнинг янада ривожланишини таъминлайдилар ва уларда 4,5 минг тонна гўшт етиштирадилар.

Тошкент шаҳри ва Тошкент области меҳнаткашлари Ленин партиясини ишига чексиз содиқ эканликларини ифодалаб, унинг ички ва ташқи сиёсатини якдиллик билан маъқуллайдилар ва қўллаб-қувватлайдилар, партия XXVI съезди белгилаган тарихий бунёдкорлик ишлари программасини, КПСС Марказий Комитетининг 1982 йил май ва ноябрь Пленумлари олдига сурган вазифаларни бажаришга муносиб ҳисса қўшишга азми қарор қилдилар.

Улар ишлаб чиқариш самарадорлиги ва иш сифатини бундан буён ҳам қатъий ошириб бориш, давлат ва ишлаб чиқариш интизомини мустаҳкамлаш, 1983 йил планлари ва социалистик мажбуриятларининг сўзсиз бажарилишини таъминлашни ўзларининг биринчи галдаги вазифалари деб ҳисоблайдилар.

СОЦИАЛИСТИК МАЖБУРИЯТЛАР КОРХОНАЛАР ВА ТАШКИЛОТЛАР КОЛЛЕКТИВЛАРИДА, ОБЛАСТЬ ПАРТИЯ АКТИВИ ЙИҒИЛИШИДА ҚАБУЛ ҚИЛИНГАН.

ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИДА

«СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ» ГАЗЕТАСИНИНГ МЕҲНАТ ИНТИЗОМИНИ МУСТАҲКАМЛАШ МАСАЛАЛАРИГА БАҒИШЛАНГАН 1983 ЙИЛ 21 ЯНВАРЬ СОНИ ТЎҒРИСИДА

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети «Совет Ўзбекистони» газетасининг меҳнат интизомини мустаҳкамлаш масалаларига бағишланган 1983 йил 21 январь сони тўғрисида» қарор қабул қилди.

Қарорда қайд этиб ўтиладики, «Совет Ўзбекистони» газетаси 1983 йил 21 январь сонини партия, давлат ва меҳнат интизомини мустаҳкамлаш масалаларига тўла-тўкис бағишлади. «Онгли, коммунистик интизом» сарлавҳали бош мақолада, Тошкент тўқимачилик комбинатининг тўқувчиси, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Б. Жўраеванинг, Элликқалъа районидаги «Москва» совхози механизатори, СССР Олий Совети депутати Ж. Бекжонованинг, Наманган пахта тозалаш заводи ишчиси А. Мирзаевнинг, партия, хўжалик органлари раҳбарларининг мақолаларида КПСС Марказий Комитети 1982 йил ноябрь Пленуми талаблари асосида партия, давлат ва меҳнат интизомини янада мустаҳкамлашнинг актуал проблемалари кўтарилган. Мақолаларнинг авторлари кўпдан-кўп факт ва материаллардан фойдаланиб, ишлаб чиқаришдаги тартиб, меҳнатнинг яхши ташкил этилиши, коллективлардаги яхши социал-психологик иқлим, ҳар бир ходимга нисбатан юксак талабчанлик, социалистик меҳнат ва турмуш нормаларини ҳар қандай бузиш ҳолларига нисбатан муросасизлик — меҳнат интизомини мустаҳкамлашнинг асосий омиллари эканлигини таъкидлайдилар. Хўжасизликка, бракчиларга ва ношудларга, социалистик мулкни ўғирловчиларга қарши муросасиз курашиш — муҳим омилдир. Социалистик мусобақадан ва меҳнатга коммунистик муносабат ҳаракатидан, мураббийликдан, меҳнат ветеранлари ва ишлаб чиқариш новаторларининг тажрибасидан, ишчиларнинг йиғилишларидан, ўртоқлик судларидан, идеология воситалари ва қонун кучи орқали таъсир ўтказиш чораларидан интизомни мустаҳкамлаш ишида фойдаланиш масалаларига катта эътибор берилган.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети «Совет Ўзбекистони» газетаси редакциясининг партия, давлат ва меҳнат интизомини янада мустаҳкамлаш проблемаларини ёритиш соҳасидаги ташаббусини маъқуллаб, газеталар ва журналларнинг редакцияларига, Ўзбекистон ССР телевидение ва радио эшиттириш Давлат комитетига республика партия, совет органларининг, жамоат ва хўжалик ташкилотларининг КПСС Марказий Комитети 1982 йил ноябрь Пленуми қарорлари, КПСС Марказий Комитети Бош секретари ўртоқ Ю. В. Андроповнинг Пленумдаги нутқида баён этилган қоида ва хулосалар асосида партия, давлат ва меҳнат интизомини мустаҳкамлаш соҳасидаги кўп қиррали ишларини аниқ мақсадни кўзлаб батафсил ёритиб боришни топширди.

Корхоналар, қурилишлар, колхозлар, совхозлар, муассасалар ва ташкилотлар илғор коллективларининг бу соҳадаги тажрибасини кенг пропаганда қилиш, меҳнаткашларни меҳнатга социалистик муносабат ва коммунистик ахлоқийлик ленинча принциплари руҳида тарбиялаш, мавжуд камчиликларни кескин танқид қилиш, жамиятимизга зарар етказувчи ҳар қандай салбий ҳодисаларга қарши қатъият билан курашиш республика, область, шаҳар ва район газеталарининг энг муҳим вазифаларидан биридир.

Фақат юксак партия, давлат ва меҳнат интизоми билан, самарали ва сифатли ишлаш билан, барча резерв ва имкониятлардан фойдаланиш билан совет кишиларининг фаровонлигини янада оширишга, мамлакатимизнинг иқтисодий ва мудофаа қудратини мустаҳкамлашга эришиш мумкинлигини тушунарли тилда ишонарли тарзда кўрсатиб бериш зарур.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети область, шаҳар, район партия комитетларига, бошланғич партия ташкилотларига матбуот материалларини чуқур таҳлил этишни, улар юзасидан ўз вақтида чора кўришни, ишлаб чиқаришдаги ва турмушда интизом ҳамда тартибни заррача бўлсада бузиш ҳолларига қарши курашни идеологик таъсир ўтказишнинг ҳамма воситалари ёрдамида кучайтиришни, барча меҳнаткашларнинг куч-ғайратларини ўн биринчи беш йилликнинг учинчи, марказий йили планлари ва социалистик мажбуриятларини муваффақиятли бажаришга сафарбар этишни тавсия қилди.

ҲАЛОЛ МЕҲНАТ—МУВАФФАҚИЯТ ГАРОВИ

ГУЛИСТОН, 24 январь. [ЎзТАГ]. Сирдарё область партия активининг бугун бўлиб ўтган йиғилишида КПСС Марказий Комитети 1982 йил ноябрь Пленумининг талаблари асосида партия, давлат ва меҳнат интизомини янада мустаҳкамлаш соҳасида область партия ташкилотларининг вазифалари муҳокама қилинди. Область партия комитетининг биринчи секретари В. А. Хайдуров доклад қилди.

Докладчи ва музокарада сўзга чиққан Гулистон шаҳар партия комитетининг биринчи секретари Б. М. Маҳмудов, Янгиер бинокорлик материаллари ва конструкциялари комбинатининг электр пайвандчиси Х. К. Алиев, Оқолтин район партия комитетининг биринчи секретари Ш. Ж. Тетуев, область маиший хизмат бошқармасининг бошлиғи Л. А. Долганова, Сирдарё районидаги «Малик» совхозининг директори М. Е. Красильников, Ворошилов районидаги «Красний Октябрь» колхозининг раиси Н. Х. Мирзаев, «Голодностепстрой» бошқармасининг бошлиғи Б. Д. Хоназаров область меҳнатчилари КПСС XXVI съезди режаларини амалга ошира бориб, халқ хўжалигини ривожлантиришда, социал вазифаларни ҳал этишда муайян муваффақиятларга эришганликларини қайд этдилар. Бироқ, ҳали мавжуд резервларнинг ҳаммаси ҳам ҳаракатга келтирилгани йўқ. Аввало ўнлаб корхона, қурилиш ва колхозлар бултур давлат планларини бажармаганликлари шундан далолат беради. Давлат ва план интизоми бузилаётганлиги, ходимларнинг топширилган иш учун масъулияти муносиб даражага кўтарилмаганлиги бунинг сабабларидан биридир.

Ўн биринчи беш йилликнинг марказий йили планлари ва социалистик мажбуриятларини сўзсиз бажариш хўжалик ва маданий қурилишнинг ҳар бир участкасида интизомни тубдан яхшилашни талаб қилади, деб таъкидлашди нотиқлар. Коммунистик ахлоқнинг энг муҳим принципларини қарор топтириш билан боғлиқ бўлган масалалар партия комитетларининг доимо диққат марказида туриши керак.

Ҳар бир меҳнатчининг ҳалол меҳнати, ишга муносабати — унинг фаолият мезонидир. Янгиер бинокорлик материаллари ва конструкциялари комбинатининг, Сирдарё сут заводининг, «Октябрь» ва «Ленинград» колхозларининг, «Фарғона», «СССР 50 йиллиги» совхозлари ва бошқа коллективларнинг бошланғич партия ташкилотлари одамларни айни мана шу фазилатлар руҳида тарбиялаш учун кўп иш қилиб, ишлаб чиқаришдаги тартибни мустаҳкамлашга, меҳнат ва турмуш шароитларини яхшилашга оид тадбирлар комплексини амалга оширмоқдалар, коллектив аъзоларини ўз вазифаларига коммунистик муносабат руҳида тарбиялаш соҳасида мунтазам иш олиб бормоқдалар. Интизомни бутун чоралар билан мустаҳкамлаш, меҳнат унумдорлигини ошириш ҳаракатини авж олдириб юборган москваликларнинг ташаббуси областда тобора кенг оммалашиб бормоқда.

Афсуски, ҳали ҳам баъзи корхона, қурилиш, хўжаликларда прогулчиларга, «учар-лар»га ва бошқа интизом бузарларга нисбатан муросасозлик билан қаралаётганлиги йиғилишда таъкидлаб ўтилди. Ходимларни ишдан ташқари вақтларда ишлатиш, корхоналарнинг нормал иш маромини бузиш ҳоллари ҳамма жойда ҳам тугатилган эмас. Кўпинча иш вақтининг ҳеч бир асоссиз зое ўтишига йўл қўйилмоқда.

Партия, совет, касаба союз ва комсомол ташкилотлари, хўжалик раҳбарлари ташкилотчилик ва идеология ишини кучайтиришлари, ҳар бир меҳнатчини ишга омилкорлик билан муносабатда бўлиш, умумий муваффақият коллектив ҳар бир аъзосининг ҳалол меҳнатидан ташкил топишини равшан тушуниш руҳида тарбиялашлари зарурлигини йиғилиш қатнашчилари таъкидлаб ўтдилар.

Меҳнатни илмий ташкил этишга кўпроқ эътибор бериш, мураббийлик ҳаракатини кенгайтириш, ёш ишчиларнинг илғор тажрибани ўзлаштириб олишида уларга ёрдам бериш зарур. Меҳнатни ташкил этиш ва унга ҳақ тўлашнинг бригада формаси жуда кенг миқёсда оммалаштиришга лойиқдир, бу форма ўзининг ҳаётийлигини, жуда катта тарбиявий аҳамиятини амалда кўрсатди.

Йиғилишда КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Ш. Р. Рашидов нутқ сўзлади.

Беш йилликнинг учинчи йилида Сирдарё областининг меҳнаткашлари саноатда ҳам, қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришида ҳам катта-катта вазифаларни ҳал этишлари лозим. Юксак уюшқоқлик, меҳнатга онгли муносабат принципларини қарор топтириш учун чинакам кураш шароитидагина бу вазифаларни бажариш мумкинлиги йиғилишда таъкидлаб ўтилди.

БЕШ ЙИЛЛИК ОДИМЛАРИ

(Боши биринчи бетда).

170 та фан ва техника программасини амалга ошириш давом эттирилди. Халқ хўжалигининг барча тармоқларида **фан ва техника** ютуқлари жорий этила борди. Ўтган йилда:

Вужудга келтирилган янги типдаги машиналар, ускуналар, аппаратлар, приборлар ва автоматлаштириш воситаларининг намуналари	3,5 мингта
Саноат корхоналарида ўрнатилган механизациялаштирилган поток ва автомат линиялар	11 мингдан ортиқ
Комплекс механизация ва автоматлаштиришга ўтказилган участкалар, цехлар, корхоналар	5 мингдан ортиқ
Ҳисоб-китоб, планлаштириш ва бошқариш учун яратилган автомат системалар	520
Шу жумладан, технология жараёнларини бошқариш автомат системалари	370
Халқ хўжалигида фойдаланилган: ихтиролар	24 минг
Рационализаторлик таклифлари сал кам	4 миллион

Ишлаб чиқариш самарадорлиги ошди. Ижтимоий меҳнат унумдорлигини ўстириш ҳисобига 2,7 миллион кишининг меҳнати тежалди:

5 миллиард сўмлик хом ашё, материал, ёқилғи, энергия ва бошқа меҳнат буюмлари иқтисод қилинди.

Шу билан бирга, меҳнат унумдорлигини ўстириш суръатлари белгиланган планлардан орқада қолмоқда, моддий ресурсларни тежаш, янги техника ва технологияни жорий этиш топшириқлари тўлиқ бажарилмаяпти.

Миллий даромад 12 миллиард сўм миқдорда кўпайди ва 500 миллиард сўмдан (ҳақиқий нархларда) ошиб кетди. Унинг тўртдан уч қисмидан истеъмол учун фойдаланилди, уй-жой ва социал-маданий қурилишга қилинган чиқимлар ҳам бирга қўшиб ҳисобланганда бевосита халқ фаровонлигига миллий даромаднинг бешдан тўрт қисми сарфланди.

Саноат маҳсулоти 1981 йилдагига нисбатан 20 миллиард сўмлик кўпайди ва 723 миллиард сўмликдан ошиб кетди (корхоналарнинг 1982 йил 1 январдаги улгуржи нархларида).

Қишлоқ хўжалик маҳсулоти ҳажми 1982 йилда 126 миллиард сўмлик, йиллик ўсиш эса 5 миллиард сўмлик бўлди.

Қиймати 138 миллиард сўмликдан кўпроқ **асосий фондлар** ишга туширилди, бу эса 1981 йилдагига нисбатан қарийб 6 миллиард сўмлик кўпдир.

Халқ хўжалигида **ишчи ва хизматчиларнинг ўртача йиллик сони** 1,2 миллион нафар кўпайиб 115,2 миллион кишига етди. Колхозларнинг жамоат хўжалигида банд бўлган **колхозчилар** сони 13 миллион кишини ташкил этди.

Ўтган йиллардагидек, меҳнатга қобилиятли бутун аҳоли иш билан таъминланди.

СССРнинг **ташқи савдо обороти 119** миллиард сўмликка етди. Шунинг катта қисми социалистик давлатлар ва биринчи галда Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашига аъзо бўлган мамлакатлар ҳиссасига тўғри келди.

I. САНОАТ

Маҳсулот реализация қилиш ҳажми юзасидан аниқланган йиллик план бажарилди. Ишлаб чиқариш 1981 йилдагига нисбатан 2,8 процент ўсди. Саноатнинг айрим тармоқларига доир маълумотлар қуйидагилардан иборат:

	1982 йилда 1981 йилга нисбатан ишлаб чиқариш ҳажми процент ҳисобида
Электр энергетика	103
Ёқилғи саноати	102
Қора ва рангли металлургия	100,9
Химия ва нефть химияси саноати	103
Машинасозлиқ ва металлни ишлаш	105
Ўрмон, ёғочсозлик ва целлюлоза-қоғоз саноати	103
Бинокорлик материаллари саноати	100,9
Енгил саноат	100,2
Озиқ-овқат саноати	104
Маданий-маиший моллар ва рўзғор асбоблари ишлаб чиқариш	102

Меҳнат унумдорлиги 2,1 процент ўсди; ишлаб чиқаришни ўстиришнинг тўртдан уч қисмига шу ҳисобдан эришилди. Маҳсулотларга **материал сарфи** камайди. **Фойда олиш** кўпайди.

Айрим министрликларнинг 1982 йилдаги ишлаб чиқариш фаолияти кўрсаткичлари қуйидагича:

Умумиттифоқ ва иттифоқ республика министрликлари ҳамда идоралари	маҳсулот ҳажми бўйича йиллик планнинг бажарилиш проценти	1982 йилда 1981 йилга нисбатан процент ҳисобида: ишлаб чиқариш ҳажми	меҳнат унумдорлиги
Энергетика ва электрлаштириш	101	103	100,7
Нефть саноати	100,7	101	99
Нефтни қайта ишлаш ва нефть химияси саноати	100,2	101	101
Газ саноати	102	105	105
Кўмир саноати	100	102	99,8
Қора металлургия	98	100,9	99,7
Рангли металлургия	100,3	100,8	99,7
Химия саноати	98	102	101
Минерал ўғит ишлаб чиқариш	100,5	104	102
Энергетика машинасозлиги	100,2	111	110
Оғир ва транспорт машинасозлиги	101	105	104
Электр техника саноати	102	106	106
Химия ва нефть машинасозлиги	100,9	108	108
Станоксозлик ва асбобсозлик саноати	103	108	107
Приборсозлик, автоматлаш воситалари ва бошқарув системалари	102	107	107
Автомобиль саноати	102	105	104
Трактор ва қишлоқ хўжалик машинасозлиги	102	104	104
Чорвачилик ва озуқа ишлаб чиқариш машинасозлиги	102	109	107
Қурилиш, йўл ва коммунал машинасозлиги	101	107	107
Енгил ва озиқ-овқат саноати учун машинасозлик ҳамда рўзғор асбоблари	102	106	106
Ўрмон, целлюлоза-қоғоз ва ёғочсозлик саноати	101	105	105
Бинокорлик материаллари саноати	100,3	102	102
Енгил саноат	100,6	99,7	100,6
Озиқ-овқат саноати	103	105	105
Мева-сабзавот хўжалиги	105	108	107
Гўшт ва сут саноати	100,6	101	100,7
Балиқ хўжалиги	104	104	104
Тайёрлаш	101	103	102
Медицина саноати	100,3	107	106
Микробиология саноати бош бошқармаси	91	110	107

Планлаштириш ва ишга нормадаги соф маҳсулотга қараб баҳо беришга тамомила ўтган Машинасозлик министрликлари, Ўрмон, Целлюлоза-қоғоз ва Ёғочсозлик саноати, Бинокорлик материаллари саноати, Тайёрлаш министрликлари ҳамда микробиология саноати бош бошқармаси бўйича маълумотлар шу кўрсатгичга қараб берилган.

Иттифоқдош республикалар бўйича (иттифоққа бўйсунадиган саноатни ҳам қўшиб ҳисоблаганда) маълумотлар қуйидагича:

	маҳсулот реализация қилиш йиллик планининг бажарилиш проценти	1981 йилга нисбатан 1982 йилда процент ҳисобида: ишлаб чиқариш ҳажми юзасидан	меҳнат унумдорлиги юзасидан
РСФСР	100,8	102,5	102,2
Украина ССР	100,3	102,7	101,7
Белоруссия ССР	101	104,7	103,2
Ўзбекистон ССР	102	103,8	101,0
Қозоғистон ССР	100,9	101,3	99,7
Грузия ССР	101	103,8	102,3
Озарбайжон ССР	101	104,9	103,9
Литва ССР	102	103,5	102,9
Молдавия ССР	103	108,8	106,9
Латвия ССР	102	102,7	102,5
Қирғизистон ССР	102	103,2	102,2
Тожикистон ССР	102	101,7	98,5
Арманистон ССР	102	103,8	101,1
Туркманистон ССР	102	101,1	100,0
Эстония ССР	102	101,6	101,6

Ўн биринчи беш йиллик топшириқларига мувофиқ **территориал ишлаб чиқариш комплексларини** ривожлантириш давом этди.

Саноатда ишлаб чиқаришнинг техник иқтисодий кўрсаткичлари ва маҳсулот сифати яхшиланди.

Маҳсулот жами ҳажмида олий сифат категориясидаги маҳсулот ҳиссаси 15 процентдан ортди. 3,5 минг хилдан кўп янги тур маҳсулотлар ўзлаштирилди ва улар кўплаб ишлаб чиқарила бошланди.

Энг муҳим маҳсулот турларини ишлаб чиқариш қуйидагича бўлди:

	1982 йилда ишлаб чиқарилгани	1981 йилга нисбатан 1982 йилда ишлаб чиқарилгани, процент ҳисобида
Электр энергияси, миллиард киловатт-соат	1366	103
Нефть (газ конденцатини ҳам қўшиб ҳисоблаганда) миллион тонна	613	100,6
Газ, миллиард куб метр	501	108
Кўмир, миллион тонна	718	102
Пўлат, миллион тонна	147	99,1
Қора металл прокати (тайёри), миллион тонна	102	99,3
Пўлат қувурлар, миллион тонна	17,9	98
Темир рудаси, миллион тонна	244	100,8
Минерал ўғит (100 процент озуқа моддасига айлантириб ҳисоблаганда), миллион тонна	26,7	103
Ўсимликларни ҳимоя этувчи химиявий воситалар (шартли бирликларда), минг тонна	533	106
Сульфат кислота, миллион тонна	23,8	99
Синтетик смола ва пластмасса, миллион тонна	4,1	99,2
Химиявий тола ва ип, миллион тонна	1,2	102
Автопокришка, миллион дона	61,7	102
синтетик ювиш воситалар миллион тонна	1,1	100
Турбиналар, миллион киловатт	17,3	118
Ўзгарувчан ток электр моторлари, миллион киловатт	53,3	101
Металл қирқувчи станоклар, миллион сўмлик	2068	106
Шу жумладан рақамли программа билан бошқариладиган	523	115
Темирчилик—пресслаш машиналари, миллион сўмлик	612	102
Программа билан бошқариладиган автомат манипуляторлар (саноат роботлари), минг дона	5,4	161
Приборлар, автоматлаш воситалари ва уларга запас қисмлар, миллиард сўмлик	4,8	107
Ҳисоблаш техникаси воситалари ва уларга запас қисмлар, миллиард сўмлик	2,9	112
Нефть аппаратлари, миллион сўмлик	211	100,2
Химиявий машина — ускуналар ва уларнинг запас қисмлари, миллион сўмлик	761	102
Енгил ва озиқ овқат саноати учун технологик машина-ускуналар ва уларнинг запас қисмлари миллиард сўмлик	1,5	103
Магистрал тепловозлар, миллион от кучи	3,6	96
Магистрал электровозлар, миллион от кучи	3,7	108
Магистрал юк вагонлари, минг дона	58,6	96
Автомобиллар, минг дона	2173	99
Шу жумладан.		
Юк автомобиллари	780	99,1
Енгил автомобиллар	1307	99
Автобуслар	85,7	99
Тракторлар, миллион от кучи	47,9	100
Қишлоқ хўжалик машиналари, миллиард сўмлик	3,3	103
Чорвачилик ва озуқа ишлаб чиқариш учун машиналар, миллиард сўмлик	2,3	106
Комбайнлар, минг дона:		
Ғалла комбайнлари	112	105
Маккажўхори комбайнлари	1,6	129
Картошка қазиш комбайнлари	10,6	103
Лавлаги қазийдиган машиналар, минг дона	9,7	104
Пахта териш машиналари, минг дона	9,9	103
Экскаваторлар, минг дона	42,7	101
Иморатбоп ёғоч (колхозлар тайёрлагани бу ҳисобга кирмайди), миллион зич куб метр	270	98
Қоғоз, миллион тонна	5,4	100,7
Шундан газета қоғози, миллиард квадрат метр	30,7	102
Цемент, миллион тонна	124	97
Йиғма темир-бетон, миллион куб метр	123	99
Ҳамма хил газламалар, миллиард квадрат метр	11,1	101
Кийим-кечак, миллиард сўмлиқ	24,1	99,5
Ички ва устки трикотаж, миллиард дона	1,6	98
Чарм пойабзал, миллион жуфт	730	99,3
Гўшт — жами, миллион тонна	15,24	100,2
Шу жумладан саноат кўламида тайёрлангани	9,2	99,1
Колбасалар, миллион тонна	3,1	100
Хўраки балиқ маҳсулотлари, шу жумладан балиқ консервалари, миллиард сўмлик	6,4	106
Сариёғ, миллион тонна	1,3	107
Сутга айлантириб ҳисобланган қаймоғи олинмаган маҳсулот, миллион тонна	26,4	103
Маргарин маҳсулотлари, миллион тонна	1,4	105
Қанд-шакар, миллион тонна	12,1	127
Ўсимлик мойи, миллион тонна	2,6	100,7
Кондитерлик маҳсулотлари, миллион тонна	4,0	102
Табиий чой, минг тонна	221	114
Консервалар, миллиард шартли банка	16,6	105
Шу жумладан, мева-сабзавот консервалари	11,6	107
Соатлар, миллион дона	69,9	102
Чинни-фаянс ва майолика идишлар, миллион сўмлик	840	105
Сортли идишлар (шиша ва биллурдан ишлангани), миллиард сўмлик	1,3	103
Радио қабул қилувчи қурилмалар, миллион дона	8,9	102
Телевизорлар, миллион дона	8,3	102
Шу жумладан, рангли тасвирдаги телевизорлар.	3,1	115
Холодильниклар, миллион дона	5,8	98
Шу жумладан, камерасининг сиғими 200 куб дециметр ва ундан кўп	2,6	111
Кир ювиш машиналари, миллион дона	4,0	102
Мотоциклар ва мотороллерлар, миллион дона	1,1	101
Мебель, миллиард сўмлик	6,7	105

Газ, кўмир қазиб чиқариш, автопокришка, металл қирқувчи станоклар, приборлар, автоматлаш воситалари ва ҳисоб техникаси, тракторлар, қишлоқ хўжалик машиналари, ғалла ўриш комбайнлари, экскаваторлар, газета қоғози, халқ истеъмол моллари ишлаб чиқариш, шу жумладан зиғир тола газлама тўқиш, нотўқима материаллар, кийим-кечак ва пайпоқ, хўраки балиқ маҳсулотлари, балиқ консервалари, кондитер маҳсулотлари, соатлар, чинни-фаянс, майолика идишлар ва сортли идишлар, мебель, кинофотоаппаратлар, боғ, полиз асбоб-ускуналари тайёрлаш йиллик плани ошириб бажарилди.

Саноат роботларини, радиоэлектрон аппаратлар, нефть ва газ саноати машина-ускуналари, магистрал газ қувурлари учун газ ҳайдайдиган агрегатлар, труба ётқизадиган машиналар, программа билан бошқариладиган металл қирқувчи станоклар, техник-иқтисодий параметрлари анча юксак машиналар ва ускуналар ишлаб чиқариш илдам суръатлар билан кўпайиб бормоқда.

Шу билан бирга саноат ишида камчиликлар ҳам бўлди. Баъзи тармоқларнинг ишлаб чиқариш бирлашмалари ва корхоналари маҳсулот жами ҳажми, меҳнат унумдорлигини ошириш, таннархини арзонлаштириш, жамғарма орттириш планларини, илмий-техник программа топшириқларини бажара олмади. Меҳнатни ташкил этиш, моддий-техника таъминотидаги камчиликлар, транспортнинг бир маромда ишламаслиги, мамлакат айрим районларида корхоналарни энергия билан таъминлашдаги узилишлар сабабидан бир қанча маҳсулот турларини ишлаб чиқаришни кенгайтириш тўхтаб қолди. Қора металл тайёр прокатини, минерал ўғит, темирчилик-пресслаш машиналари, юк вагонлари, иморатбоп ёғоч, цемент, йиғма темир-бетон, трикотаж буюмлар, гўшт, мол ёғи, холодильниклар, кир ювиш машиналари ва бошқа маҳсулот турларини ишлаб чиқариш плани бажарилмади. Оғир ва транспорт машинасозлиги, Нефтни қайта ишлаш ва Нефть химияси, Электр техника ва Енгил саноат министрликларининг ишлаб чиқариш бирлашмалари ва корхоналари тузилган шартномалар ҳамда ижро этиш учун қабул қилинган нарядларга мувофиқ истеъмолчиларга маҳсулот етказиб беришни тўла-тўкис таъминлай олмади.

II. ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИГИ

Қишлоқ хўжалиги ходимлари КПСС Марказий Комитети 1982 йил май Пленумининг қарорларини бажара бориб, ўтган йилнинг мураккаб об-ҳаво шароитларида, ортиб бораётган моддий-техника базасига таяниб маҳсулот кўпчилик турларини етиштиришни ўстиришга эришдилар.

Дон ҳосили 1981 йилга нисбатан анча кўпайди.

Краснодар, Ставрополь, Красноярск ўлкалари, Татаристон АССР, Ульяновск, Тамбов, Тюмень областлари, РСФСР Ноқоратупроқ зонасидаги барча областлар ва автоном республикалар, Қозоғистон ССРнинг Кустанай, Актюбинск, Қизилўрда областлари, Украина ССРнинг Харьков, Полтава, Черкасси, Донецк ва бошқа бир қанча областлари, Белоруссия ССР, Ўзбекистон ССР, Латвия ССР, Литва ССР, Молдавия ССР, Эстония ССР, Озарбайжон ССР, Арманистон ССР, Грузия ССР давлатга дон сотиш планини тўла ва ошириб бажардилар.

Давлат дон ресурслари мамлакат аҳолисини нон ва ғалла маҳсулотлари билан таъминлаш учун тўла-тўкис етарлидир.

Пахта ҳосили 9,3 миллион тонна бўлди. Ўзбекистон ССР пахтакорлари социалистик мажбуриятларини муваффақиятли адо этдилар ва давлатга 6 миллион тоннадан кўпроқ пахта сотдилар.

71 миллион тонна қанд лавлаги (саноатбоп), 5,3 миллион тонна кунгабоқар, 78 миллион тонна картошка, 29 миллион тонна сабзавот, 18 миллион тонна мева ва узум ҳосили олинди. Грузия ССР чойкорлари, Молдавия ССР соҳибкорлари, Озарбайжон ССР соҳибкорлари, сабзавоткорлари ва боғбонлари каттагина муваффақиятларга эришдилар.

Чорвачилик учун ем-хашак запаслари кўпайди.

Колхоз ва совхозлар кўкламги экиш учун уруғлик тайёрламоқдалар, машина-механизмларни ремонт қилмоқдалар, яхоб суви бермоқдалар, ўғитларни ташиб чиқармоқдалар. Шу билан бирга бу ишлар бир қанча хўжаликларда сусткашлик билан олиб борилмоқда.

Ҳамма категориялардаги хўжаликларда **маҳсулдор чорва туёғи** қуйидагича бўлди (миллион бош):

	1982 йил 1 январигача	1983 йил 1 январигача
Қорамоллар	115,9	117,1
Шу жумладан сигирлар	43,7	43,7
Чўчқалар	73,3	76,5
Қўй ва эчкилар	148,5	148,3

Чорвачилик маҳсулотлари етиштиришга доир маълумотлар қуйидагича:

	1981 йил 1 январигача	1982 йил 1 январигача
Гўшт (сўйилган вазнда) миллион тонна	15,20	15,24
Сут, миллион тонна	88,9	90,1
Тухум, миллиард дона	70,9	72,1
Жун (физик вазнда), минг тонна	460	450

Давлат йўли билан харид қилинган чорвачилик маҳсулотлари қуйидагича:

	1981 йил	1982 йил
Чорва ва парранда миллион тонна: тирик вазнда	16,1	16,0
Сўйилган вазнда	10,0	10,0
Сут, миллион тонна	55,5	58,0
Тухум, миллиард дона	45,2	46,4

Тухум харид қилиш плани ошириб бажарилди, сут, чорва ва парранда харид қилиш плани бажарилмай қолди.

Колхозларнинг ялпи даромади 21,3 миллиард сўмни ташкил этиб, 1981 йилги даражадан ошиб кетди.

Агросаноат интеграцияси ва хўжаликлараро кооперация ривожланди. 1982 йилда мамлакатда 10 мингтага яқин хўжаликлараро корхона ва ташкилот ҳамда 550 тадан кўпроқ ишлаб чиқариш, илмий-ишлаб чиқариш бирлашмалари ва бошқа бирлашмалар ишлаб турди.

Қишлоқ хўжалигини ва у билан боғлиқ тармоқларни бошқаришни яхшилаш мақсадида район ва область агросаноат бирлашмалари ташкил этилмоқда.

Саноат, қурилиш ва бошқа корхоналар ҳамда ташкилотларнинг ёрдамчи хўжаликларида, шунингдек аҳолининг шахсий ёрдамчи хўжаликларида қишлоқ хўжалик маҳсулотини етиштириш кўпайди. Колхоз ва совхозларнинг гражданлар билан тузган шартномалари асосида чорва молларини боқиб семиртириш ва сут харид қилиш практикаси кенгайтирилмоқда.

Агросаноат комплекси тармоқларини ривожлантиришга салкам 45 миллиард сўм, шу жумладан қишлоқ хўжалигини ривожлантиришга 37,4 миллиард сўм **капитал маблағ** сарфланди, шундан салкам 31 миллиард сўми мазкур тармоқдаги ишлаб чиқариш объектлари қурилишига сарфланди.

Қишлоқ хўжалигига 268 мингта юк ва ихтисослаштирилган автомобиль, жами қуввати 29 миллион от кучига тенг келадиган 349 мингта трактор, 111 мингта дон комбайни, 12 мингта картошка кавлайдиган, 44 мингта силос ўрадиган, 9 мингта лавлаги кавлайдиган комбайн ва 9,8 мингта пахта териш машинаси, 85 мингта тракторга тиркаладиган пичан ўриш машинаси, 31 мингта пичанни йиғиб пресслайдиган машина, 3,4 мингта витаминли ўт талқони тайёрлайдиган агрегат, 16,4 мингта ёмғирлатиш машинаси ва қурилмаси ҳамда кўп миқдорда бошқа машина-механизмлар **етказиб берилди.**

Қишлоқ хўжалиги (тўйимли моддалари юз процентга айлантирилиб ҳисобланган) 20,1 миллион тонна ёки 1981 йилга нисбатан 0,9 миллион тонна кўп минерал ўғит, 609 минг тонна химиявий озуқа қўшимчаси олди.

Техниканинг асосий турларини ва химиявий озуқа қўшимчаларини етказиб бериш плани бажарилди. Ихтисослаштирилган автомобиллар, тракторга тиркаладиган ер юмшатиш механизмлари ва бошқа баъзи турдаги машиналар, минерал ўғитлар камроқ етказиб берилди.

III. ТРАНСПОРТ ВА АЛОҚА

Транспортнинг айрим турларидаги юк ташиш ва юк обороти маълумотлари қуйидагича:

	1982 йилда бажарилди	1982 йилда 1981 йилга нисбатан процент ҳисобида
Юк ташиш, миллион тонна		
Темир йўл транспорти	3725	99
Умумий фойдаланишдаги дарё транспорти	604	102
Умумий фойдаланишдаги автомобиль транспорти	6739	101
Нефть ва нефть маҳсулотлари трубопроводлари	645	101
Юк обороти, миллиард тонна-километр	3465	99
Темир йўл транспорти	3465	99
Умумий фойдаланишдаги дарё транспорти	263	103
Умумий фойдаланишдаги автомобиль транспорти	143	102
Нефть ва нефть маҳсулотлари трубопроводлари	1307	103
Газ саноати министрлигининг газопроводлари	772	113

Барча турдаги транспортнинг (шу жумладан Газ саноати министрлиги газопровод транспортининг) **юк обороти** 1982 йилда, 7,1 триллион тонна-километрни ташкил этди ва 1981 йилга нисбатан 1,2 процент кўпайди. **Пассажир обороти** 941 миллиард пассажир-километрга етди ва 1,5 процент ошди.

Темир йўл транспорти тош кўмир, ғалла, картошка, сабзавот ва мева маҳсулотлари ташиш планини бажарди. Шу билан бир қаторда юкларни, хусусан нефть ва нефть маҳсулотлари, ёғоч-тахта, цемент, минерал ўғит каби юкларни ташиш умумий плани бажарилмади. Юк обороти плани бажарилмай қолди. Ҳаракат составидан фойдаланишга доир кўрсаткичлар 1981 йилга нисбатан ёмонлашди, ходимларнинг меҳнат унумдорлиги пасайди.

Денгиз транспорти чет эл йўллари ва ички йўлларда юк ва пассажир ташиш планини ошириб бажарди. Юк ортиш ва тушириш ишлари ҳажми 1981 йилга нисбатан 3 процент, юкларни контейнерларда ташиш 4 процент ошди.

Умумий фойдаланишдаги **дарё транспорти** юк ташиш ва юк обороти планини бажарди.

Умумий фойдаланишдаги **автомобиль транспортида** юк ташиш ва пассажир обороти юзасидан белгиланган топшириқларга эришилди. Марказлаштирилган тартибда юк ташиш ҳажми бир процент, пассажирлар ташиш ҳажми 2 процент, енгил таксомоторларнинг ҳақ олиб йўл юриши 4 процент ошди.

Нефть ва нефть маҳсулотлари трубопровод транспорти нефть ва нефть маҳсулотларини оқизиш, унинг юк обороти план ҳажмини таъминлади.

Газопроводлар орқали товар газ юбориш бир йил ичида 29 миллиард кубометр ошди.

Ҳаво транспорти пассажир ташиш, пассажир обороти, юк ва пассажир ташиш умумий ҳажми ҳамда авиациянинг халқ хўжалиги тармоқларига хизмат кўрсатиш борасидаги ишлари планини ошириб бажарди. 108 миллион пассажир ташилди. Қишлоқ ва ўрмон хўжалигида 103 миллион гектар майдонда авиация билан химиявий ишлар ўтказилди.

Транспортнинг айрим турларида анчагина бўш қатнаш ва юк ортиш-тушириш вақтида нормативдан ортиқча бекор туриб қолиш ҳоллари мавжуд.

Алоқа корхоналари маҳсулот ҳажми планини бажарди ва унинг 5 процент ўсишига эришди.

Топшириқларга мувофиқ шаҳарлараро алоқа линиялари ва телефон каналларининг узунлиги, телеграф тармоғи коммуникациясидаги узелларнинг сонлари ҳамда маълумотларни юбориш шаҳар ва қишлоқ телефон станцияларининг қуввати, узел почта корхоналарини комплекс механизациялаш даражаси ошди. Радиоэшиттириш ва телевизион станциялар тармоғи кенгайтирилди; мамлакат аҳолисидан 240 миллион киши телевизион кўрсатувларни томоша қилиш имкониятига эга.

IV. КАПИТАЛ ҚУРИЛИШ

1982 йилда салкам 200 та янги давлат саноат корхонаси ишга туширилди. Ишлаб турган корхоналар кенг кўламда реконструкция қилиниб, техника билан қайта қуроллантирилди. Кўплаб уй-жойлар, мактаблар, касалхоналар, мактабгача тарбия муассасалари, аҳолига маиший хизмат кўрсатиш корхоналари ва бошқа социал-маданий объектлар фойдаланишга топширилди.

Электр энергетикада 9,5 миллион киловатт қувватлар ишга туширилди. Смоленск АЭСи ва Николаев областидаги Жанубий Украина АЭСи, Донецк областидаги 2-Зуев ГРЭСи, 6-Киев ТЭЦи, Магадан областидаги Колима ГЭСи, Озарбайжон ССРдаги Шамхор ГЭСи ишга туширилди. Ишлаб турган бир қанча электр станцияларда йирик энергоблоклар фойдаланиш учун қабул қилинди.

Нефтни қайта ишлаш ва нефть химияси саноатида Красноярск ўлкасидаги Ачинск нефтни қайта ишлаш заводи ишга туширилди; изопрен, этилен, синтетик каучук, автомобиль шиналари ва бошқа маҳсулотлар ишлаб чиқарувчи қувватлар оширилди.

Газ саноатида жами узунлиги 1981 йилдаги 5,7 минг километр ўрнига 9 минг километрдан ошадиган газопровод участкалари ишлатиш учун қабул қилинди. Уренгой — Помари — Ужгород экспорт газопроводи қурилиши ишлари кенг жабҳада олиб борилмоқда.

Кўмир саноатида Приморье ўлкасидаги 2-«Павловский» разрези, Днепропетровск областидаги 21/22-«Ғарбий Донбасс» шахтаси, Тула областидаги «Березовская» шахтаси ишга туширилди; бир қанча мавжуд шахталар ва разрездаги қувватлар оширилди

Қора металлургияда Карелия АССРдаги Костомукша консаралаш комбинатининг ва Л. И. Брежнев номидаги Оскол электр металлургия комбинатининг биринчи навбатлари ишга туширилди. Красноярск ўлкасидаги Ирбин руда конида темир рудаси қазиб олинадиган ва концентрат ишлаб чиқариладиган катта қувватлар, Днепродзержинскдаги Днепровск металлургия заводида конвертор цехи, Қарағанда металлургия комбинатида оқ тунука ишлаб чиқарувчи комплекс фойдаланишга топширилди.

Рангли металлургияда ишлаб турган бир қанча корхоналарнинг қувватлари оширилди.

Химия саноатида Могилевдаги «Химволокно» ишлаб чиқариш бирлашмасида синтетик смола ва пластмасса, Красноярск ўлкасидаги «Сибволокно» заводида химиявий тола ва ип ишлаб чиқарувчи ҳамда бошқа катта қувватлар фойдаланиш учун қабул қилиб олинди.

Машинасозликда Новгород арматура заводи, Винницадаги тажриба корхонаси бўлган газ анализи приборлари заводи ишга туширилди; металл қирқиш станоклари, темирчилик-пресс машиналари, юк автомобиллари, подшипниклар ишлаб чиқарувчи қувватлар фойдаланишга топширилди.

Ўрмон, ёғочсозлик ва целлюлоза-қоғоз саноатида Ленинград картон фабрикаси ва Киев картон-қоғоз комбинати ишга туширилди.

Бинокорлик материаллари саноатида асбоцемент қувурлар, томга ёпиладиган юмшоқ материаллар, керамик пардозлаш плиткалари, пўлат ва йиғма темир-бетон конструкциялар, бошқа хил маҳсулотлар ишлаб чиқарувчи қувватлар оширилди.

Енгил саноатда кийим-кечак, устки трикотаж, чарм пойабзал ишлаб чиқарувчи қувватлар ишга туширилди. Мавжуд корхоналарда кўп миқдордаги йигириш урчуқлари ва тўқув станоклари ўрнатилди.

(Давоми учинчи бетда).

БЕШ ЙИЛЛИК ОДИМЛАРИ

(Боши иккинчи бетда).

Байкал-Амур темир йўл магистралида 303 километр узунликдаги Урал — Постишево участкаси доимий фойдаланиш учун топширилди.

Агросаноат комплекси тармоқларида Кемерово ҳамда Новгороддаги «Азот» ишлаб чиқариш бирлашмаларида минерал ўғитлар ва улар учун хом ашё ишлаб чиқарувчи, тракторлар, қишлоқ хўжалик машиналари ва уларнинг запас қисмларини, чорвачилик ва озуқа ишлаб чиқариш учун машиналар ҳамда ускуналарни, озуқа ачитқиларини ишлаб чиқарувчи қувватлар ишга туширилди. Кондитер маҳсулотлари, ўсимлик ёғи, гўшт, қаймоғи олинмаган сут маҳсулотлари, пишлоқ ва бошқа маҳсулотлар ишлаб чиқарувчи қувватлар оширилди. Курск областида Золотухин қанд заводи, Суми областида Глуховский гўшт комбинати, Владивосток ва Симферополда пиво заводлари барпо этилди.

Қишлоқ хўжалигида 8,1 миллион бош чорвани парвариш қилиш учун мўлжалланган чорвачилик бинолари, механизациялаштирилган фермалар ва комплекслар ҳамда 11 миллион паррандага мўлжалланган бинолар, 4,6 миллионта товуқ боқишга ва йилига 117 миллионта гўштбоп паррандага мўлжалланган паррандачилик фабрикалари, сиғими 34 миллион кубометрга борадиган силос ва сенаж иншоотлари, элеваторлар, омихта ем корхоналари қуриб битказилди.

640 минг гектар суғориладиган ва салкам 700 минг гектар захи қочирилган ер фойдаланиш учун қабул қилинди. 4 миллион гектар яйловга сув чиқарилди.

Пул билан таъминлашнинг ҳамма манбалари ҳисобига халқ хўжалигига сарфланган **капитал маблағ** 141 миллиард сўмдан ошиб кетди.

Капитал маблағларнинг йиллик ҳажмига нисбатан чала қолган қурилиш миқдори бир мунча қисқарди.

Товар қурилиш маҳсулотининг жами ҳажми 1982 йилда қарийб 64 миллиард сўмлик бўлди, бу эса 1981 йилга нисбатан 4 миллиард сўмлик кўпдир. Давлат қурилиш-монтаж ташкилотлари бажарган **пудрат ишлари** 2 процент, хўжаликлараро ташкилотлар бажарган пудрат ишлари эса бир процент кўпайди.

Меҳнат унумдорлиги 2 процент ошди.

Қурилишни ташкил этиш ва ишларни бажаришнинг илғор методларини жорий қилиш давом эттирилди; комплект блок методи янада оммалашди. Самарали конструкциялар ва материалларни ишлатиш кенгайди.

Аммо ҳали капитал маблағларни зарур даражада жамлашга эришилгани йўқ. Айрим тармоқларда мавжуд корхоналарни техника билан қайта қуроллантириш ва реконструкциялаш кўламларини кенгайтириш таъминланмаган. Бир қанча ишлаб чиқариш қувватларини ва асосий фондларни ишга тушириш планлари тўла бажарилмай қолди. Баъзи қурилиш министрликлари 1981 йилга нисбатан қурилиш-монтаж ишлари ҳажмларининг камайишига йўл қўйдилар; кўп ҳолларда уларнинг сифати паст. Меҳнат унумдорлигини ўстириш топшириқлари бажарилмади.

V. ХАЛҚ МОДДИЙ ВА МАДАНИЙ ТУРМУШ ДАРАЖАСИНИНГ ОШИРИЛИШИ

1982 йилда социал ривожлантириш ва халқ фаровонлигини ошириш юзасидан ўн биринчи беш йилликка мўлжалланган тадбирларни бажариш давом эттирилди.

Ишчи ва хизматчилар ўртача ойлик иш ҳақини, колхозчилар меҳнатига тўланадиган ҳақни, жамоат истеъмол фондларини ошириш топшириқлари бажарилди.

Халқ хўжалигида **ишчи ва хизматчиларнинг пул билан бериладиган ўртача ойлик иш ҳақи** 1981 йилдаги 172,5 сўм ўрнига 177,3 сўм бўлди.

Колхозчилар меҳнат ҳақи 4 процент ортди.

Аҳоли жамоат истеъмол фондларидан 128 миллиард сўмлик ёки 1981 йилга нисбатан 5,8 миллиард сўм кўп **тўловлар ва имтиёзлар олди.** Шу тўлов ва имтиёзларни ҳисобга олганда ишчи ва хизматчиларнинг иш ҳақи ойига 239 сўмдан 246 сўмгача кўпайди.

Кўмир саноатида ва Донецк, Кузнецк, Қарағанда, Экибастуз ва Печора кўмир ҳавзаларидаги шахта қурилишида ишлаётганларнинг тариф ставкалари ва мансаб маошлари оширилди.

Пудратчи қурилиш ташкилотларида, умумфойдаланадиган дарё транспорти ва бошқа баъзи тармоқларда асосий иш билан банд бўлганларнинг кўп йиллик иши учун қўшимча ҳақ тўлашни жорий этиш давом эттирилди. РСФСР Ноқоратупроқ зонасининг совхозлари ва бошқа давлат қишлоқ хўжалик корхоналарида шу хўжаликдаги узлуксиз иш стажи учун барча доимий ходимлари иш ҳақига устама жорий этилди. Енгил саноат ва балиқ саноатида банд бўлган бир қанча категориялар меҳнатига ҳақ тўлаш юзасидан қўшимча имтиёзлар белгиланди.

Халқ хўжалигининг ҳамма тармоқларида меҳнатни муҳофаза қилиш ва меҳнат шароитларини яхшилаш, иш вақтидан янада тўлароқ фойдаланиш тадбирлари амалга оширилди.

Болалик оилаларга давлат ёрдамини кучайтириш тадбирлари амалга оширилди.

Ишлайдиган оналар учун боласи бир ёшга етгунича қисман ҳақ тўланадиган отпуска бериш, айни маҳалда ҳақ тўланмайдиган отпуска муддатини бир ярим йилгача узайтириш ҳамда бола туғилиши муносабати билан бир йўла нафақа бериш РСФСРнинг ҳамма районларига, Украина ССР, Белоруссия ССР, Молдавия ССР ва Болтиқбўйи республикаларига ёйилди. Бошқа бир қанча тадбирлар ўтказилди.

Умумий таълим мактабларида бепул дарсликлар бериш давом эттирилди. 1982 йилнинг 1 сентябридан бу дарсликларни 1—7-синфлар билан бирга 8—9-синфларнинг ўқувчилари ҳам олди.

Давлат ички заёмлари облигацияларининг пулини қайтариб бериш давом этди.

Меҳнаткашлар **омонат кассаларга қўйган пулларини 8,5** миллиард сўм кўпайтирдилар.

Давлат, кооперация ва колхоз савдосининг **чакана товар обороти** 304 миллиард сўмдан ошиб кетди.

Давлат ва кооперация савдосида **айрим молларни сотишнинг кўпайиши** қуйидагича:

	1981 йилга нисбатан 1982 йилда сотилгани, процент ҳисобида
Нон маҳсулотлари	100
Гўшт ва гўшт маҳсулотлари	103
Балиқ ва балиқ маҳсулотлари	104
Мол ёғи	99
Ўсимлик ёғи	107
Маргарин маҳсулоти	105
Қаймоғи олинмаган сут маҳсулотлари	103
Пишлоқ	103
Тухум	103
Қанд	102
Кондитер маҳсулотлари	102
Чой	109
Картошка	110
Сабзавот	104
Мева ва цитрус мевалар	112
Кийим-кечак, ички кийим ва газлама	100
Трикотаж буюмлар	103
Пайпоқлар	103
Чарм пойабзал	101
Чинни-фаянс, майолика ва шиша идишлар	101
Совун ва синтетик кир ювиш воситалари	95
Мебель	102
Холодильниклар	95
Шу жумладан камера сиғими 200 куб дециметрга борадиган ва ундан ошадиганлари	105
Кир ювиш машиналари	102
Электр пилесослар	103
Соатлар	103
Фотоаппаратлар	98
Радио қабул қилувчи қурилмалар	98
Телевизорлар	106
шу жумладан, рангли тасвирни қабул қилувчи телевизорлар	118
Магнитофонлар	107
Велосипед ва мопедлар	106
Мотоцикл ва мотороллерлар	99
Енгил автомобиллар	100

Товар обороти кўпайгани ҳолда аҳолининг баъзи озиқ-овқат ва саноат молларига ошиб бораётган талаби ҳали тўла-тўкис қондирилмади.

Аҳолига кўрсатилган **маиший хизмат ҳажми** 1981 йилга нисбатан 4,7 процент кўпайди, шу жумладан қишлоқ жойларда 4,2 процент кўпайди. Шундай бўлса-да, план тўла бажарилмади.

Пул муомаласининг барқарорлиги таъминланди.

Пул билан таъминлаш барча манбалари ҳисобидан жами саҳни 107 миллион квадрат метрга борадиган 2 миллионта янги шинам квартиралар, шу жумладан, қишлоқ жойларда 32 миллион квадрат метрга яқин квартиралар қурилди. Тахминан 10 миллион кишининг уй-жой шароити яхшиланди. Умуман мамлакат бўйича 980 мингдан кўп ўринли умумий таълим мактаблари, 540 минг ўринли мактабгача тарбия муассасалари, 65 минг ўринли касалхоналар, ҳар сменада 134 минг беморни қабул қиладиган амбулатория-поликлиника муассасалари ва бошқа кўп объектлар ишга туширилди. Қишлоқ жойларда 470 минг ўринли умумий таълим мактаблари, 180 минг ўринли мактабгача тарбия муассасалари қурилди.

Шу билан бирга умуман мамлакат бўйича, шунингдек айрим министрликлар ва идоралар уй-жойлар ҳамда социал-маданий объектларни қуриш планини тўла бажармади.

Аҳоли пунктлари ободонлаштириб борилди. Актюбинск, Углегорск (Донецк области), Харциз ва Цхинвали шаҳарларида троллейбус қатнови очилди. Ленинград ва Киевда метрополитен линияларининг янги участкалари ишга туширилди.

Табиатни муҳофаза қилиш борасида белгиланган программа бажариб борилди. Шу мақсадда давлатнинг 1,8 миллиард сўм капитал маблағи сарфланди. Шаҳарлар ва саноат марказлари ҳавосини соғломлаштириш ҳамда сув ҳавзаларини муҳофаза қилиш тадбирлари амалга ошириб борилди.

Шу билан бирга бир қанча корхоналар табиатни муҳофаза этиш иншоотларини ишга тушириш планларини бажармаяпти.

Давлат аҳамиятига эга бўлган 2,1 миллион гектар ўрмонзорда дов-дарахтларни тиклаш ишлари ўтказилди, шу жумладан 1 миллион гектар чамаси майдонга дарахт кўчатлари ўтқазилди, уруғлари сепилди; 47,7 миллион гектар ерда ўрмон тузиш ишлари бажарилди. Ерларни тиклаш ишлари ўтказилди.

Халқ маорифи, фан ва маданият янада ривожлантирилди. 103 миллиондан кўп киши таълимнинг ҳар хил турларига жалб этилди. Шундан 44,3 миллион киши умумий таълим мактабларида, 4 миллионга яқин киши ҳунар-техника билим юртларида (шу жумладан 2,3 миллион киши ўрта ҳунар-техника билим юртларида), 4,5 миллион киши махсус ўрта ўқув юртларида, 5,3 миллион киши олий ўқув юртларида таълим олди.

1982 йилда 5 миллион йигит-қиз ўрта маълумот олди, шундан 1,3 миллион киши ишлаб чиқаришдан ажралмаган ҳолда ўрта ўқув юртларини битириб чиқди.

11,8 миллион ўқувчи мактабларда ва куни узайтирилган группаларда ўқимоқда. Бу аввалги йилга нисбатан 5 процент кўпдир.

15 миллиондан кўп бола доимий мактабгача тарбия муассасаларига жалб қилинган. Мавсумий болалар муассасалари 5 миллион болага, шундан мактабгача ёшдаги 2 миллион болага хизмат қилди.

Илмий ходимлар сони 1,4 миллион кишига етди.

Олий ўқув юртларига 1,1 миллион киши, махсус ўрта ўқув юртларига 1,5 миллион киши қабул қилинди. Бунда 0,9 миллион ёки 37 процент киши олий ўқув юртлари ҳамда техникумларнинг кечки ва сиртқи бўлимларига қабул қилинди.

1982 йилда халқ хўжалигига 2,1 миллион мутахассис, шу жумладан 0,8 миллион олий маълумотли ва 1,3 миллион махсус ўрта маълумотли мутахассис юборилди.

Ҳунар-техника ўқув юртлари йил давомида 2,6 миллионга яқин малакали ёш ишчи тайёрлади ва шу ўқув юртларига 3 миллионга яқин киши, шу жумладан ўрта ҳунар-техника билим юртларига 900 мингдан кўп киши қабул қилинди.

45 миллионга яқин киши янги касбларга ўргатилди ва малакаси оширилди.

Мамлакатда ўтган йилнинг охирига келиб олий ва ўрта (тўлиқ ва тўлиқсиз) маълумотли 152 миллион киши бўлди. Ишлаб турган аҳолининг 86 процентига яқини шундай маълумотга эга эди.

Китоб фонди 1,9 миллиард нусхага борадиган 133 мингтадан кўп оммавий кутубхоналар китобхонларга хизмат қилмоқда.

1982 йилда 2 миллиард нусхага яқин китоб ва брошюра нашр этилди.

151 мингта киноустановка ишлаб турди, йил мобайнида 4,2 миллиард киши киносеансларни томоша қилди.

Аҳолига медицина хизмати кўрсатиш ва аҳолининг ташкилий равишда дам олиши кенгайтирилди. Ҳамма ихтисосдаги врачлар сони йил мобайнида 33 минг нафар кўпайиб, 1 миллион 66 минг кишига етди.

Санаторийлар, пансионатлар, дам олиш уйлари ва туристик базалардаги дам олиш ўринлари 48 мингта кўпайтирилди. Шу муассасаларда 60 миллион меҳнаткаш ва уларнинг оила аъзолари, шу жумладан, туристик маршрутлар ва базаларда 34 миллион меҳнаткаш ва уларнинг оила аъзолари даволанди ва дам олди. Экскурсияларда қатнашувчилар сони 185 миллион кишидан ошди.

27 миллионга яқин бола ва ўсмирин пионерлар ҳамда мактаб лагерларида, экскурсия-туристик базаларда ёзни ўтказди ёки ёз фаслида болалар муассасалари бўлган боғларга бориб турди.

Физкультура ва спорт оммавийлигини янада юксалтириш тадбирлари амалга оширилди, 30 миллионга яқин ГТО комплекси нишондорлари тайёрланди.

Совет Иттифоқининг аҳолиси сони 1983 йилнинг 1 январида 271,2 миллион кишига етди.

СССР МАРКАЗИЙ СТАТИСТИКА БОШҚАРМАСИ.

ШАНБА ВА ЯКШАНБАДА ХИЗМАТИНГИЗДАМИЗ

Хизмат кўрсатиш даражасини ошириш халқ турмуш маданиятини юксалтиришнинг белгиловчи омилларидан биридир. Аҳолига хизмат кўрсатиш билан шуғулланувчи корхона, ташкилот ва муассасалар иш режимида тартиб ўрнатиш йўли билан меҳнат интизомини мустаҳкамлашга таъсир ўтказиш ва ишлаб чиқариш унумдорлигини оширишга эришиш масаласи КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросида алоҳида муҳокама этилганлиги бежиз эмас. Мухбиримиз область аҳолига маиший хизмат кўрсатиш бошқармасининг бошлиғи А. Ф. САИДОВга шу хусусда бир неча саволлар билан мурожаат қилди.

— Ахрор Фатхуллаевич, суҳбатимизни маиший хизматнинг турмуш маданиятига таъсири ва илғор коллективларнинг тажрибасидан бошласак...

— Жуда яхши. Ҳақиқатан бу икки сўз сўнгги вақтларда бир-бирига жуда ҳам ҳамоҳанг бўлиб қолди. Областимиздаги юксак маданият шаҳарлари хусусида гапирилганда беихтиёр мазкур жойларда меҳнаткашларнинг маиший хизматдан қай даражада баҳрамандлиги ҳам, албатта, тилга олинади. Масалан, Бекободда сўнгги йилларда кўплаб маиший хизмат уйлари ва комплекс қабул пунктлари фойдаланишга топширилди. Уларнинг цех, устахона ва ательелари меҳнаткашларга 18 та оммавий ва 400 та оддий турдаги хизматларни таклиф этяпти. Илғор форма ва усуллар тобора кенг жорий этилаётганлиги туфайли ҳар ойда ўртача 148 минг сўмлик хизмат кўрсатишга эришилмоқда.

Коммунистик меҳнат ва маданият шаҳри номини олган Чирчиқдаги маиший хизмат кўрсатиш корхоналарининг асосий қисми ишчи-хизматчилар учун қулай вақтларда ишлайди. 420 га яқин хизмат турларини ўзлаштирган чирчиқликлар ойига шаҳарликларга ўртача 95,5 минг сўмлик маиший хизмат кўрсатмоқдалар.

— Шаҳар ва қишлоқларда маиший хизмат кўрсатиш соҳасидаги тафовутни йўқотиш юзасидан қандай тадбирлар кўриляпти?

— Яширишнинг ҳожати йўқ, ҳақиқатан қишлоқларда маиший хизмат кўрсатиш шаҳардагидек эмас. Областимиздаги 71 маиший хизмат уйи, 1547 цех, устахона ва ательеларнинг катта қисми шаҳарлар ҳисобига тўғри келади. Бундан ташқари қишлоқда кўрсатилаётган хизмат турлари ҳам кам. Масалан, маиший хизмат кўрсатиш нисбатан такомиллашган Калинин, Ўрта Чирчиқ, Оржоникидзе районларида ҳам 50—55 хилдаги хизмат кўрсатиш турлари ҳали йўлга қўйилмаган. Янгийўл шаҳрида 418, районида эса бор-йўғи 8 турдаги

БИЗНИНГ СУҲБАТ

хизмат кўрсатилади, холос. Натижада 1982 йилнинг декабрида шаҳар аҳолисига 156,1 минг, районда эса 40 минг сўмлик хизмат кўрсатилди. Албатта бу рақамлар район ва шаҳар чегараларининг туташиб кетганлиги, хўжаликлар меҳнаткашларининг шаҳар маиший хизмат кўрсатиш шохобчалари фаолиятидан бемалол фойдаланиш имкониятига эга эканликлари билан ҳам изоҳланади. Бироқ барибир факт фактлигича қолади.

— Булар меҳнат унумдорлигининг пасайишига таъсир қилармикин?..

— Ҳар бир оддий кунимизни маиший хизматсиз тасаввур этиб бўлмайдиган бизнинг давримизда — сўзсиз таъсир қилади. Масалан, Паркент ва Пискент районларидаги кўпгина жойларда ҳали «зангори экран» ательеси мавжуд эмас. Демак, телевизори бузилган киши, албатта, ишдан қолиб район марказига ёки шаҳарга тушиши табиий. Навбат пойлаб телевизорини топширди ҳам дейлик. Белгиланган кунда қайта рухсат сўраб олиб кетиш учун келади. Юмуши тез битиши мумкин, лекин икки кун ишида унум бўлмаслиги аниқ. Айрим жойларда эса химиявий тозалаш қабул пунктларимиз йўқ. Ўз-ўзидан кийим тозалаш учун яна ишдан қолишга тўғри келади.

— Мазкур камчилик сабаблари нимада?

— Айрим жойлардаги маиший хизматнинг қониқарсиз аҳволда эканлигига турли сабаблар бор. Шулардан бири объектлар қурилишининг суст олиб борилаётганлигидир. Уларнинг кўпчилиги бошлашга бошланади-ю қурилиш суръати мутлақо сусайиб кетади. Масалан 1982 йил давомида биронта ҳам маиший хизмат объекти фойдаланишга топширилмади. «Промгражданвод с т р о й» тресты Туябўғиздаги, 23-қурилиш трестининг 5-механизациялашган кўчма колоннаси эса Келесдаги маиший хизмат уйлари қурилишини уч йилдан буён пайсалга солиб келяптилар. Бундан ташқари деярли кўпгина қишлоқ районларидаги маиший хизмат муассасалари жойлашган биноларнинг талабга жавоб бермаслигини ҳам эслатиб ўтиш керак.

Ўрни келганда қишлоқлардаги маиший хизмат кўрсатиш сифатининг шаҳардагидан фарқ қилишини ҳам эътироф этиш лозим. Кишиларнинг буюртмаларни ёнгинасида тиктиришни эп кўрмай, шаҳарга йўл олишлари сабаби шунда. Бунинг боиси менимча, биринчидан, қишлоқдаги корхоналаримизнинг замонавий асбоб-ускуналар билан етарли жиҳозланмаганлиги, иккинчидан кадрлар етишмаслигидир. Бу ўз-ўзидан зиммамизга жойларда ишчи-хизматчилар кўнимсизлигини тугатиш ва малакасини ошириш тадбирларини янада изчил амалга оширишимиз кераклигини эслатади. Кейинги йилларда ташкил этилган кўплаб тикувчилар ва устачилик курслари, ҳунар-техника билим юртлари фаолиятини жонлантириш яқин йилларда бу муаммони бартараф этиш имконини берса керак...

— Айрим маиший хизмат кўрсатиш корхоналарининг шанба ва якшанба кунлари дам олиши тўғрими?

— Албатта, йўқ. Фикримни исботлаш учун бир мисол келтираман. Айтайлик оила якшанбада меҳмон чақирди. Эҳтимол янги рўзғор — идиш-товоқ етишмас. Ўз-ўзидан «прокат»га чопади. Дам олиш куни эканлигини билиб ҳафсаласи пир бўлади. Ёки ҳаммом, сартарошхона, телевизор ремонти устахонаси эшигидаги қулфни кўрган кишининг аҳволини тасаввур қилинг. Демак, хизмат кўрсатиш муассасаларининг айнан кишиларнинг дам олиш кунлари ва соатларида ишлашини даврнинг ўзи талаб қиляпти.

Қолаверса, бу бевосита маиший хизмат кўрсатиш корхоналари учун ҳам фойдали экан. Бир кунда областимизда ўртача 119,6 минг сўмлик хизмат кўрсатилади. Дам олиш кунлари ишлаганимизда аҳолидан буюртмалар кўп тушиши туфайли бу кўрсаткич бир ярим баравargача ортди. Шунинг учун ўтган йилнинг иккинчи ярмидан бошлаб 17 та корхона ва 18 та фотосалоннинг 1,5 сменада, 7 корхона, 124 сартарошхона, 112 комплекс қабул пунктларининг икки сменада ишлашини тажрибада синаб кўрдик. Самараси яхши бўлгач, 1983 йилнинг январидан бошлаб областимиздаги маиший хизмат кўрсатиш системасига қарашли барча корхона ва шахобчалар шанба ва якшанба кунлари хизмат қилишга ўтказилди. Уларнинг иш вақтлари кеч соат 20 гача узайтирилди.

— Маиший хизмат кўрсатишнинг қулай усуллари тўғрисида фикрларингиз билан ўртоқлашсангиз.

— Қулай усул деганда кишиларнинг вақтини тежаш, кайфият ва меҳнат унумдорлигига таъсир кўрсатиш тушунилади. Бунга областимиз шаҳарларидаги 29 та, қишлоқларидаги 130 та хизмат кўрсата бошлаган комплекс қабул пунктларининг кейинги фаолиятини мисол келтирмоқчиман. Улар бевосита хўжаликлар ва ишлаб чиқариш корхоналарида буюртмалар қабул қилиб, кишиларнинг оғирини енгил қилмоқдалар. Кўпчилик бу қулай усулдан мамнун. Демак, шу тажрибани турли ателье, фотосалон, устахона, сартарошхона вакиллари ҳам кенг қўллаб, жойларда буюртмалар олишни йўлга қўйишига, аҳолининг талаб-истакларини тўлароқ қондиришга эришишимиз керак.

А. БОБОБЕКОВ.

ХАЛҚАРО ҲАЁТ

Р. РЕЙГАННИНГ ОБРЎСИ ТУШМОҚДА

НЬЮ-ЙОРК. Американликлар орасида президент Р. Рейганнинг обрўси тушиб бормоқда. «Ньюс уик» журналида эълон қилинган жамоатчилик фикрини ўрганиш натижалари шундан далолат беради. Ўтказилган тадқиқотга қараганда, савол берилган кишиларнинг атиги 38 проценти президентнинг фаолиятини ижобий баҳолади, ҳолбуки бундан атиги ярим йил муқаддам саволларга жавоб беришда қатнашган кишиларнинг 48 проценти шу позицияда турган эди. Ўша ҳафтаноманинг қайд этишича, президент Оқ уйга келган пайтдан бери унинг обрўси энг паст даражага тушганлигини мана шу маълумотлар кўрсатиб турибди. Бундан ташқари савол-жавобда қатнашганларнинг 49 проценти Пентагоннинг ҳаддан ташқари кўпайтириб юборилган ҳаражатларини қисқартириш федерал бюджет камоматини озайтиришнинг бирдан-бир йўли эканини айтди.

(ТАСС).

ТОКИО—ВАШИНГТОН ИТТИФОҚИНИНГ ХАТАРЛИ РЕЖАЛАРИ

ТОКИО. Америка мудофаа масалалари ахборот марказининг директори, истеъфодаги контрадмирал Ж. Ларок АҚШ президенти Р. Рейган билан Япония бош министри Я. Накасонэ ўртасида яқинда Вашингтонда бўлиб ўтган музокара якунларини қаттиқ танқид қилди.

АҚШга қилинган визит чоғида Япония бош министрининг Японияни «чўкмайдиган авианосец»га айлантириш ниятини маълум қилганлиги Япониянинг ядровий можарога тортилиш хавфини кўпайтиради ва Узоқ Шарқдаги кескинликни баттар кучайтиради,— деди Ларок. АҚШ 7-флотининг Япония портларидаги базалардан фойдаланувчи кемаларида хизмат қилган истеъфодаги контрадмирал бу фикрини Япониянинг «Акахата» газетасида эълон қилинган суҳбатида изҳор этди.

АҚШдаги музокараларда Я. Накасонэ Р. Рейганнинг ҳарбий стратегиясини тўла-тўкис қўллаб-қувватлади. Бу нарса япон халқига заррача манфаат келтирмайди ва фақат унинг учун жуда оғир оқибатлар келтириб чиқариши мумкин, холос, деб таъкидлади Ларок.

(ТАСС).

ҚИТЪАЛАРДАН ДАРАКЛАР

✦ БРЮССЕЛЬ. Ҳозирги вақтда Бельгияда, расмий маълумотларга кўра, 492 минг 231 киши ишсиздир. «Умумий бозор» ижро этувчи органи — Европа ҳамжамиятлари комиссиясининг ҳисоб-китобларига кўра, айни вақтда Бельгияда 611 минг киши ишдан маҳрум этилган. Қисман ёки вақтинчалик иш билан таъминланган кишиларни ҳисобга олганда мамлакатда «ортиқча кишилар» қарийб 700 минг кишини ташкил этади.

✦ БАЙРУТ. Исроил агрессорлари Ливаннинг босиб олинган районларида катта қирғин ҳужумларини ўтказмоқдалар. Кўрган кишиларнинг гувоҳлик беришларича, сўнгги икки кун ичида сионист солдатлар Сайда, Захран ва кўплаб бошқа шаҳар ҳамда аҳоли пунктларида бир неча марта ёппасига тинтув ўтказганлар. Босқинчилар уйларга, давлат ва хусусий корхоналарга, магазинлар ҳамда дўкончаларга бостириб кириб, ялпи тинтув қилганлар. Ливан тинч аҳолисидан неча ўнлаб киши қамоққа олинган.

Интервенциячилар Жанубий Ливандаги барча катта йўлларда кўплаб контроль ўтказиш постларини тузганлар. Исроил ҳарбий вертолётлари бу районлардаги вазиятни осмондан қаттиқ назорат қилиб турибди.

✦ КАТМАНДУ. Непаль қироли Бирендра мамлакатнинг қолоқ шарқий районларида социал-иқтисодий ривожлантириш планини жадал суръатлар билан амалга ошириш тўғрисидаги кўрсатма ёзилган директивани ўз ҳукуматига юборди. Унда ирригацияни, гидроэнергетикани ривожлантиришга, йўллар қуриш, чой ва кардамон плантацияларини барпо этишга, қишлоқ хўжалик маҳсулотларини қайта ишловчи майда корхоналарни тузишга алоҳида эътибор берилади. Бундай тадбирлар аҳолини иш билан таъминлашни ҳам анча кўпайтиради.

✦ АДДИС-АБЕБА. Эфиопия марказий статистика бошқармаси Арсси вилоятида шу йил ўтказилиши мўлжалланган аҳолини биринчи марта умуммиллий рўйхатга олишга тайёргарликни тугатди. Иш давомида зарур хариталар ва демографик схемалар тузилди. Айни вақтда вилоят аҳолиси ўртасида кампаниянинг мақсади ҳамда иқтисодий қурилиш учун аҳамиятини тушунтириш юзасидан катта ишлар амалга оширилди.

(ТАСС ,24 январь).

ОККУПАЦИЯЧИЛАРНИНГ ЖАБР-ЗУЛМИ ВА БЕДОДЛИГИ

БАЙРУТ. Исроил маъмурлари арабларнинг Иордан дарёси ғарбий соҳилидаги ва Ғазо секторидаги оккупацион режимга қаршилигини шафқатсизларча жабр, зулм ва бедодлик усуллари билан бостиришга уринмоқдалар.

Хабар қилишларича, шу райондаги энг катта шаҳарлардан бири Наблус университетининг студентлари ўз ўртоқлари қамоққа олинганлигига қарши оммавий намойишлар ўтказганларидан кейин бу шаҳарда комендантлик соати эълон қилинган. Намойиш қатнашчилари шаҳар кўчаларидан ўтиб, қонунга хилоф равишда ушлаб олиб кетилган ва қамоққа ташланган студентлар бўшатиб юборилишини талаб қилганлар.

(ТАСС).

ПРЕЗИДЕНТ ҚАРОРИ

ЛИССАБОН, 24 январь. (ТАСС). Португалия президенти генерал Рамалью Эанеш республика мажлисини тарқатиб юбориш ва муддатидан илгари парламент сайловини тайинлаш тўғрисидаги ўз қарорини эълон қилди. Давлат бошлиғи радио ва телевидение орқали мамлакатга қилган мурожаатида муддатидан олдин сайлов ўтказиш Португалия бошидан кечираётган ҳукумат танглигидан ҳалос бўлиш энг мақбул йўли эканлигини кўрсатди. У овоз бериш якунлари ҳокимият тепасида турган «демократик иттифоқ» ўнг партиялар блокининг мақбул йўл қидириши учун имконият яратиб беради, деб умид билдирди.

БОЛИВИЯДА СУВ ТОШҚИНИ

ЛА-ПАС, 24 январь. (ТАСС). Боливияда неча ҳафтадан буён узлуксиз давом этган кучли жала туфайли рўй берган сув тошқини натижасида 21 киши ҳалок бўлди ва 27 киши бедарак йўқолди. Водий районлар, жумладан Санта-Крус департаменти айниқса зарар кўрди. Бир қанча жойларда турли касалликлар эпидемияси бошланди. Қутқариш бригадалари аҳолини кўчириш билан шуғулланмоқда.

● АНГОЛА Халқ Республикаси қуролли кучлари жангчилари чет эл босқинчиларига қарши озодлик учун курашда қўлга киритилган жанговар анъаналарини қадрлаб сақламоқдалар. Суратда: Ангола Халқ озодлиги қуролли кучлари жангчилари ўз Ватани мустақиллигини ҳушёрлик билан қўриқламоқдалар.

ТАСС фотохроникаси.

ЎЗБЕКИСТОН ВА ДУНЁ

ЛИВИЯ УЧУН ЛОЙИҲА

● «СОЮЗГИДРОЛЕСХОЗ» институтининг Ўрта Осиё филиалида Ливиядаги Ўрта денгиз соҳилида қурилаётган атом электр станцияси ва шаҳарча теварагидаги ихота дарахтзори барпо этиш лойиҳаси ишлаб чиқилди.

Совет инженерлари қурилиш зонасида изланишлар ўтказдилар, дарахт ўтқазиш учун шарт-шароитларни белгилаб чиқдилар, сув тақчиллиги, ернинг ғоятда шўрлигини назарда тутиб, дарахт турларини танладилар. Бўлғуси комплекснинг ихота дарахтзори уни чўл томондан келувчи қумлар ва доимий эсувчи шамоллардан ҳимоя қилади.

Буюртмачига ишлар биринчи навбатининг чизмалари берилди. Мутахассислар иссиқ иқлим шароитларида жуда яхши ўсадиган акация ва тамарискдан фойдаланиб уч қават конструкциядаги ихота дарахтзорлари барпо этишни тавсия қилмоқдалар.

(ЎзТАГ).

САЪДУЛЛА КАРОМАТОВ

Сўнган бархан

—5—

Нуқранинг белига қўл қўйиб синаган «ошиқ» дадилланиб, бўйнига қўлини ташлади. Нуқра «вой, сочиқ бермапману» дея ўрнидан турди. Катта хона деразаси олдига бориб тўхтади. Дераза ойнасидан ҳазонрез шамолга дош беролмай, бандидан чирсиллаб узилиб оҳиста ерга қўнаётган баргларга тикилиб қолди. Юраги алланечук бўлиб Давронни қўмсади. Ўзини дарахтдан жудо этаётган япроқдек ҳис этиб, маъюсланиб бош эгди. Бир зумгина уни ошхонадаги «ошиқ» қиёфасида кўришни истаб, кўзларини юмди.

— Йўқ, — Нуқранинг лаблари шивирлади, — менинг Давроним бундай сохта хушомадлардан йироқ. У ортиқча эркалатмайди ҳам. Дилидаги туйғуси етти сандиқ ичидаги жажжи сандиқчага солиб қулфланган дуру жавоҳирдек пинҳон. — Нуқра ғурур билан бошини кўтарди. — Инженернинг кўрку чиройи тақводорлар тинмай мадҳ этадиган жаннатдаги ҳуру ғилмонларникидек сохта, жозибаси бору олис юлдуз шуъласидек нурсиз, кўзлари куз сувидек совуқ.

Нуқра ошхонага кириб, сочиқни унинг олдига қўйди-ю, ўзи ўтирмади. Висол дақиқаларини сабрсизлик билан кутаётган «ошиқ» чуқур хўрсиниб, энтикканча ўрнидан турди. Нуқранинг ғазабли кўзларини пайқамай белидан қучган эди, юзига тушган тарсаки зарбидан гандираклаб, коридорга отилди...

Нуқра ҳаяжондан нафаси бўғзига тиқилгудек бўлиб, эшикни ёпди-ю, хонага кирди. У телбаларча бошда қаҳ-қаҳ отиб кулди. Аммо тўсатдан чинқириб юборди. Йиғи аралаш яна қаҳ-қаҳлаб кулди. Аъзойи бадани тол баргидек қалтирар, кулиб туриб йиғлар, йиғлаб туриб куларди. Ўша кеча алламаҳалгача ухлай олмади.

— Наҳотки фаҳш хотинларга ўхшасам? Наҳотки эркак зоти билан кулиб, яйраб эркин гаплашолмасам? Наҳотки бу ер юткурларни кўрганда, қовоқ солиш зарур бўлса? Қачонгача? Ахир бу хўрлик, очиқ ҳақорат қилишдан ҳам тубанроқ, эмасми?

Нуқра хаёлида ўрнашиб қолган фикрлар миясини пармадек ўяр, вужуди ғазаб ва нафрат ўтида ёниб, тўлғанарди.

Шу воқеадан кейин инженер кўринмай кетди... Аммо бундайлар каммиди? Жиддийлик, вазминлик етишмайди бу эркакларда. Булар одатда иродасиз,

(Давоми. Боши газетанинг 22 январь сонида).

—6—

беқарор, ичи бўш пўкак, сув сатҳида макруҳдек қалқиб юрувчи кўпиклардир. Беқарор, иродасиз эркак эса дайди итдай гап. Бўйнига арқон солиб, қаёққа тортсанг, думини ликиллатиб кетаверади, кун утса оас унга...

Нуқра ўрнидан турди. Иситмаси кўтарилиб, бўғинлари бушашди. Яна диванга чўзилди. Оқ чойшаб устидаги қора атлас кўрпани бўғзигача тортиб, шифтга тикилди. Биллур қандилдан ёғилаётган нур шифтда турли шакллар ясаб, камалак рангида товланарди. У босиб ўтган ҳаёт йўлига разм солди. Эсини таниптики, кун ва ойлари ноаниқлик, ниманидир кутиш, бобосининг сирли гаплари илинжида яшайди. Турмуш ҳам қуролмади. Ўзи истаган одам билан қовушишдан маҳрум. Бошқасини эса юрак рад этади. Ишхонаси-ю уйи, кўпинча бобосининг ҳовлиси ўртасида бўзчининг мокисидек қатнайди. Ҳаётининг кейинги йиллари нима бўлади? Бобоси сирли эртак сўйлаётгандек уни интизор қилиб юрган нарса нима? Буни неча бор сўраганида: «Кейин билиб оласан, қизим. Сабр-бардошли бўл. Ойнинг ўн беши қоронғи, ўн беши ёруғ бўлади» — дея бобоси сирли мавҳумот устига яна парда тортарди. Ноаниқлик ва мавҳумот инсон қалбини кемиради. Уни атрофида содир бўлаётган воқеа-ҳодисалардан четлаштиради, яшаб турган муҳитдан ажратиб, ўз қобиғига ўралиб олишга мажбур этади. Нуқранинг ҳаёти гўё теппа-тенг қисмга бўлинган икки паллага ажралди. Бири ўрта мактабда, сўнгра олий ўқув юртида ўқиб юрган кезларидаги қувноқ, беташвиш, шавқу завқ тўла ширин онлари бўлса, иккинчиси, ўз қобиғига ўралиб, ташқи оламдан ажралган ҳолда яшаган йиллари. Унинг дунёси ҳам, келажаги ҳам бобосининг қўлида. Бора-бора бобоси назарида ечилмайдиган жумбоқ, жодуланиб калити йўқ қилинган тилсимотга айланди. Бобо эса вақти келиб, бу тилсимотнинг калитсиз очилишини собирлик билан кутаётгандек эди. Йиллар ўтиб, Нуқра бунга ишона бошлади. Энди бобоси ундан сир сақлаётганини унутди. Кимнидир мук тушиб кутаётгандек, нимагадир умидвор тикилаётгандек туюлди. Нуқра қалбидаги ёшлик орзу-ҳаваслари сўнди, ҳамма нарсага лоқайдлик билан қарайдиган, назарида одамлар саҳнада ўйнатилаётган қўғирчоқлардек бўлиб қолди. Даврон билан муносабатларига ҳам тамоман бошқа томондан ёндоша бошлади. Давроннинг азоб

—7—

чекаётганини кўриб, виждони қийналарди. Ўзини эмас, Давроннигина бахтли қилишни истарди-ю, аммо бу йўлга қайси томондан чиқишни билмай, боши қотарди. Соатлаб хаёл суриб, ўйлашининг боиси шунда эди.

— Қурибгина кеткур иситма! Мунча қийнамаса жонимни! — Нуқра ўнг ёнбошига ағдарилди. Қандилдан тушаётган ёруғ нур кўзини қамаштирди. Тиззасига туриб, чироқни ўчирди. Хонага қоронғилик чўкди-ю, сўнг симёғочлардан таралаётган шуъла деразадан сирғалиб кириб, ўртада турган сервант ойнасини ёритди. Нуқра осмоннинг қора чодирида кучсизгина милтиллаётган юлдузлар чаманига разм солди. Ўзи билан Даврон орасидаги масофа ана шу юлдузлар қадар олислигини ўйлаб, хўрлиги келди, кўзида ҳалқаланган ёш юзидан думалаб ёстиқ устига тушди. Ўнг қўлидаги дастрўмоли билан дийдасини артди. Аммо маржондек сизилиб чиқаётган ёш унга итоат этмас эди. Кўздаги ёш — қалбдаги дард аломати, деб бежиз айтмаганлар. Дардсиз юрак кўзга нам юқтирмайди. Дард инграттан юрак эса ҳасратини кўз ойнасига тўкади. Нуқра ихраб, ўрнидан турди. Дераза олдига борди. Форточкадан кираётган муздай шамолга юзини тутди. Бир нафасгина ором олди-ю, сўнг кўнгли беҳузур бўлиб лоҳаслана бошлади. Кўкрак қафасини ёргудек гурсиллаб ураётган юрагидан отилаётган қон томирларига сиғмаётгандек миясига уриб, икки чаккаси санча бошлади. Ўзини ёстиққа отди. Иситма баданига аёвсиз оташ пуркар, кўзлари юмилаёзганига қарамай, уйқу бермасди. Ўрнидан турди. Каловланиб бориб, қоронғида сервант тортмасини очди. Бармоқлари билан тимирскилаб, ҳап дори қоғозини топди. Деворга суяниб, ошхонага чиқди. Водопровод жўмрагини бураб, стаканга сув қуйиб олди. Чироқ ёқмай, дoридан икки-учтасини кафтига қўйиб, оғзига солди. Устидан сув ҳўплаб ютгач, яна деворни ушлаганча, диванга бориб чўзилди. Ҳолдан тойиб, нафаси бўғилди. Чалқанча ётди. Юраги бўғзига тиқилгудек ўрнидан туриб ўтирди. Чап, ўнг ёнбошига ағдарилди. Жағи қалтираб, тишлари тақирлади. Нуқра кўрпа остига кириб, бошини ўради. Бироз исиниб, ўзига келгандай бўлди-ю, аммо уйқусизликдан боши лўқилларди. Кўзлари қизиб, оғзи қуруқшади. Яна ошхонага чиқиб, стаканга сув қуйиб ичди. Буфет токчасидаги доридан биратўла уч-тўрттасини оғзига солди. Юролмай курсига ўтирди. Кўзлари уйқуга мойиллашиб, бўшашди. Мижжалари бир-бирига ёпишди. У куч билан ўрнидан туриб хонага ўтди. Чироқни ёқиб, стол бурчагидаги стулга омонатгина ўтирди-ю, иссиқ кафтлари билан чаккаларини сиқди. Онаси, сўнг бобоси кўз олдига келди. Эшикдан Даврон кириб келаётгандай бошини кўтарди. Шойи дарпарда тўсиб турган эшикдан коридорга қараб ҳам қўйди. Кўзи тиниб, боши айланди. У оғриқ азобини унутгандай тўсатдан даст ўрнидан кўтарилиб, иш столи қўйилган хонага ўтди. Стол лампаси тугмачасини босиб чироқни ёққач, дармонсизликдан қалтираётган қўли билан стулни тортиб, ўтирди. Стол бурчагидаги қоғоздан уч-тўрт

—8—

варағини ажратиб олиб, қаламга қўл чўзди. Оқ қоғоз устида илон изи ҳарфлар ҳосил бўлиб, Нуқранинг бутун диққат-эътибори ўзи ёзаётган сўзларга қаратилди. Ҳижжалаб ўқиди.

«Қалбим буюрган муҳтарам сабр-бардошли Давроним! Орамиздаги масофа узоқ бўлмаса-да, назаримда ердан юлдузлар қадар олисдек бўлиб туюлади. Сизни қўмсайман, юрагим ёнади, иссиқ ҳароратингизни ҳар доим ҳис этишни истайман. Аммо на чора... Шуни билингки, дунёда сиздан бўлак ҳамдардим, мунис ва ғамхўрим йўқ. Эсингиздами, сиз менга, мен сизга эртак сўйлаганларимиз. Чиндан ҳам иккимизнинг ҳаётимиз эртак. Эртакдаги гапларнинг эса ростлигини ҳам, уйдирмалигини ҳам билиб бўлмайди. Бу эртакни бировга айтсангиз ишонмайди, эриш туюлиб кулади. Аммо сиз менга ишонасиз-ку, кўзимнинг оқу қораси Давроним! Шундай эмасми? Қани эди ҳозир сизнинг биргина табассумингизни кўрсам. Жону жаҳонимни берардим. Сизнинг овозингиз, доно сўзларингиз ҳамиша мен дилхастага малҳам. Мени ожиз ва нотавон деб ўйламанг. Асло. Қачондир бу хат қўлига тушиб, ёзган сатрларимни ўқиган киши ҳам менга таъна тошларини ёғдирмасин. Бундай ўйга бормаслигини ўтиниб сўрайман. Ҳаётимнинг чигал томонларини йиллар давомида ўйладим. Поёнига етолмадим. Нимадандир ҳадиксирайман, кимдандир қўрқаман. Ёшлик йилларимда буни шунчаки болалик васвасаси деб парво қилмаган эдим. Хатолик балки ўзимни қаратмаганимдан бошлангандир. Энди эса мен болалик васвасаси деб ўйлаган офат қон-қонимга сингиб кетди. Бошқача ҳаёт кечиришни тасаввур этолмайман. Қалбим нидо чекади. Танҳо кечирадиган тунларда кўзимдан дарё бўлиб оқадиган ёшимга ёстиққина гувоҳ. Юрак-бағримни эзиб турган дардимни кимга айтаман? Сиз билан юзма-юз келганда гапиришга ийманадиган юрак розимни бугун хат воситасида билдиришга қарор қилдим. Ҳадик ва қўрқоқлик балосига йўлиққан мен нотавон Нуқрангизга ёрдам беринг, Давроним! Мени зинҳор ёлғизлатиб ташлаб кетманг, қоядек мустаҳкам таянчим. Сизга ишонаман, юрак дардимни тўкаман. Мени бу балою офатлардан қутқаринг, қутқаринг! Қутқаринг!

Сизга бир умр содиқ ожизангиз Нуқра».

Нуқра қаламни итқитиб, ҳўнграганча бошини столга қўйди. Юрагидан отилиб чиқаётган дард уни қақшатиб, кўз ёшига айланарди. У тамоман ҳолдан тойди. Нафас олиши оғирлашди. Ичаклари буралиб, қорин томирлари тортишди. Ўрнидан турган эди, мук тушиб йиқилди. Деворга зарб билан урилган бошидан қон сачради. Нуқра бор кучини тўплаб, эмаклаганча катта хонага ўтди. Амаллаб устига телефон қўйилган курси олдига етиб, трубкани олди. Чап тирсагини курсига суяганча «03»ни олди. Адресни айтгач, яна эмаклаганча коридорга чиқди. Эшикдаги калитни буради-ю, ўзидан кетди...

(Давоми бор).

БРОНЗАДА АКС ЭТГАН ЎТМИШ

Ўзбекистон ССР Маданият министрлигининг бадиий Совети Тошкент шаҳрининг 2000 йиллиги муносабати билан яратилажак ҳайкаллар конкурсига якун ясади. Мутахассислар ва жамоатчилик тавсиясига кўра энг яхши баҳо олган ёдгорлик монументи лойиҳаси аниқланди. Бу лойиҳа тошкентлик таниқли ҳайкалтарошлар Леонид Рябцев ва Владимир Лунев, архитекторлардан СССР Давлат мукофотининг лауреати Л. Адамов, Ўзбекистон Ленин комсомоли мукофотининг лауреати Ярослав Афанасьев, Ф. Ашрафийлар яратишган «Шарқнинг озод аёли» монументидир. Минскдаги ҳайкал-монумент заводи коллективи бу композициянинг бронзадан қуйилган нусхасини тайёрлашди.

Муаллифларнинг олға сурган ғоясига кўра ёдгорлик композицияси ҳар томонлама баркамол, бадиий жиҳатдан юксак санъат асарига айланиб инсон қалбида гўзал ҳис-туйғулар уйғотади. Унинг марказида озодликка эришиб, ўз бахтини топган Шарқ аёлининг улкан қомати кўзга ташланади. Ҳар бири 3 метрдан келадиган тўрт аёл ҳайкали мазмунидан Совет ҳокимияти йилларида Шарқ хотин-қизларининг ижтимоий ва маданий соҳада эришган камолотини уқиб олиш мумкин.

Мазкур санъат асари Тошкент юбилейи арафасида шаҳримизнинг Пушкин номли маданият ва истироҳат боғи ҳамда Тошкент Давлат цирки бинолари оралиғида қад ростлайди.

О. АПУХТИН.

Суратда: «Озод шарқ аёли» монументининг кўриниши.

АВТОР фотоси.

«ЮРАК ОПЕРАЦИЯСИ»

ПОЙТАХТ ТЕАТРЛАРИДА

ЎТГАН йил Ҳамза номли ўзбек давлат академик драма театри коллективи учун ижодий изланишларга бой бўлди. Театр репертуаридан Ў. Умарбековнинг «Ўз аризасига кўра», А. Н. Островскийнинг «Ҳар тўкисда бир айб», М. Бобоевнинг «Гурунг», Ҳамзанинг «Бой ила хизматчи», румин драматурги Д. Соломоннинг «Рўё» (М. Бобоев таржимаси) спектакллари мустаҳкам ўрин олди.

Ижодий коллектив 1983 йилни янги асар — таниқли совет драматурги Анатолий Сафроновнинг «Юрак операцияси» спектакли (А. Абдуллаев таржимаси) билан бошлади. Спектаклни театрнинг ёш режиссёри Марат Азимов саҳналаштирди. Асарда саломатлигимиз посбонлари бўлмиш шифокорлар, уларнинг инсонлар ҳаётини сақлаб қолиш йўлидаги янги кашфиётлари ва баъзи клиникаларда учраб турадиган мансабпарастларнинг ўз манфаати учун қилаётган асаббузар ишлари асос қилиб олинган.

...Профессор Ивановнинг уйи. Хонада Иванов (Т. Каримов), унинг ўғли Коля (Э. Носиров), бўлғуси келини, ҳамшира Лиза (С. Юнусова) ва клиниканинг моҳир жарроҳи Васильев (О. Юнусов) уч кундан сўнг бўладиган юрак операцияси ва бемор Карповни бу операцияга тайёрлаш ҳақида суҳбатлашишмоқда. Бу мураккаб операцияни профессорнинг ўзи қилишга қарор қилади. Шу пайт хонага Карповнинг хотини (Л. Бадалова) йиғлаб кириб келади ва профессор кўзларидан нажот ахтаради. Ивановнинг умидбахш сўзлари аёл қалбига озгина бўлсада мадад беради.

Мансабпараст хирург Рижейкин (З. Муҳаммаджонов) юқори лавозимга кўтарилишда унга ғов бўлаётган ўз раҳбари — профессор Ивановнинг устидан юқори ташкилотларга турли бўҳтонлар битилган имзосиз хатлар юборади. Ҳамкасби Зазнобинага (Д. Исмоилова) ва яна аллақандай шахсларга ҳам пул бериб ёздирилган анонимкалар, уни телефон орқали порахўр, юлғич ҳамда бузуқликда айблаб айтилган гаплар Ивановни қаттиқ изтиробга солади. Ниҳоясиз таъна-туҳматлар, турли миш-мишлар охири профессорни ҳолдан тойдиради.

Иванов устидан суд иши қўзғатилади. «Имзосиз хат»лар бўйича текширув ўтказаётган Глушков (С. Умаров) ва Нирин (Ҳ. Саъдуллаев)лар клиника ходимлари Васильев (О. Юнусов), Перчатникова (Р. Аҳмедова) ҳамда завхоз Кочетков (М. Юнусов)лар билан бўлган суҳбатдан сўнг мансаб учун ҳар қандай жирканчликдан ҳам тап тортмайдиган Рижейкиннинг қаллоблигини фош этадилар...

Профессор раҳбарлигидаги юрак операцияси муваффақиятли ўтади. Иванов операция хонасидан чиқиб стулга чўкканча оғир тин олади. Унинг қулоғига беморнинг хотини Карпованинг миннатдорчилик сўзлари эшитилмас, анонимкалар эса ўз кучини кўрсатган эди...

Спектаклдаги ҳар бир образ ўз мукаммаллиги, актёрларнинг тўлақонли ижроси билан ажралиб туради. Бу ўринда ёш режиссёр М. Азимовнинг ролларни ўз эгаларига топшира билгани, рассом Г. Брим томонидан асар мазмунига мос саҳнавий безаклар, Н. Гинзбург танлаган музикалар ана шу муваффақиятни таъмин этишга кўмаклашган.

Театр репертуаридан мустаҳкам ўрин олган бу спектакль ўзининг ғоявий-бадиий моҳияти, ажойиб сюжети билан порахўрлик, қоғозбозлик ва бюрократизм каби иллатларга қарши курашда катта аҳамиятга эгадир.

З. ТОШМУҲАМЕДОВА.

ТАРИХГА АЙЛАНГАН КИТОБЛАР

ТОШКЕНТНИНГ 2000 ЙИЛЛИГИ ОЛДИДАН

Тошкент Шарқнинг энг қадимий шаҳарларидан бири сифатида ўзининг кўҳна тарихига эга. Унинг ўтмиши ҳақида ҳикоя қилувчи қатор китоблар яратилган. Бундай нодир манбаларни ўз ичига олган нашрлар билан Алишер Навоий номли Ўзбекистон ССР Давлат халқ кутубхонасида яқиндан танишиш мумкин.

Тошкентнинг ўтмиш тарихи рус археологлари ва ўлкашуносларн эътиборини ҳам ўзига тортган эди. Бу катта қизиқиш ва изланиш натижасида қатор китоблар ёзилди. Бундай нашрлар кутубхонанинг камёб китоб ва қўлёзмалар бўлими фондида сақланмоқда. Шулардан бири **«Тошкентнинг чекка жойлари ўтмиши»** деб номланади.

Ўтган асрда чоп этилган бу китобча ҳаваскор археолог Е. Т. Смирнов қаламига мансубдир. Евгений Тимофеевич Тошкентнинг яқин ўтмиши билан яқиндан шуғулланиб, қатор археологик маълумотлар тўплаган эди. У 1895 йилда Тошкентда ташкил этилган «Туркистон ҳаваскор археологлари тўгараги»нинг жонкуяр раҳбарларидан бири эди.

Муаллиф шаҳарнинг ўтмиши ҳақида гапирар экан, бу ерда тўпланган маданий обидалар хусусида фикр юритади, у ҳақда кўпгина ёзма манбалар битилганлигини айтади. Бу ва шу каби археологик маълумотлар, Чирчиқ, Оҳангарон, Келес дарёлари тўғрисида билдирилган фикрлар Тошкент тарихини ўрганишда муҳим илмий-амалий аҳамият касб этади.

«Осиё Тошкенти» деб номланган китоб ҳам эътиборга сазовор. У 1894 йилда журналист П. А. Маев томонидан босмага тайёрланган эди. П. А. Маев «Туркестанские ведомости» газетаси редакторининг ёрдамчиси тариқасида қадимий Тошкентнинг географияси, экономикаси ва этнографияси билан яқиндан шуғулланди.

Етти бобдан иборат бу нашрда шаҳарнинг ўзига хос тарихий-географик жойланишига доир маълумотлар баён этилган. Шайхантаҳур, Себзор, Кўкча ва Бешёғоч даҳалари ҳамда Тошкентнинг 12 дарвозаси тўғрисида батафсил ҳикоя қилинади.

Маҳаллий аҳолининг турмуш шароити, кийимлари ва урф-одатлари билан боғлиқ материаллар ҳам муаллиф томонидан кенг тасвирлаб берилган.

Кутубхона фондидан ўрин олган «Тошкент ўтмишда ва ҳозирда» китобида ҳам Тошкент ҳақида жуда кўп қизиқарли тарихий маълумотлар жамланган.

Бу нашр устида унинг муаллифи А. И. Добросмислов жиддий иш олиб борди. Катта ҳажмдаги мазкур китоб 15 бобдан иборат. Уларда шаҳар тарихи, географик ўрни, ободончилиги билан бирга бу ердаги маданият ўчоқлари, кутубхоналар, шифохоналар ҳақида ҳам аниқ маълумотлар келтирилади.

Юқорида биз Ўзбекистон ССР Давлат халқ кутубхонасида сақланаётган айрим нодир адабиётлар ҳақида тўхталдик, холос. Тошкентнинг 2000 йиллик юбилейига қизғин тайёргарлик кўрилаётган бир вақтда бу нашрлар шаҳар тарихини ўрганишда муҳим аҳамият касб этади.

А. АЛИЕВ,
«Тошкент ҳақиқати»нинг штатсиз мухбири.

● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ

ЧИМЁН ЧАНҒИЧИЛАР БИЛАН ХАЙРЛАШМАЙДИ

БУ ЕРДА ТОҒ ЧАНҒИ СПОРТИ БЎЙИЧА СССР КУБОГИНИНГ V—VI БОСҚИЧ ЎЙИНЛАРИ ЯКУНЛАНДИ

13 январь куни эрталаб Чимёнда илк бор Бутуниттифоқ мусобақаси байроғи кўтарилганди. Биринчи бўлиб катта слалом бўйича аёллар ўртасида кучлилар аниқланди. Чусовой шаҳрилик спорт мастери Татьяна Великоредчанина юксак маҳорат намойиш этиб, ғолиблик шоҳсупасига кўтарилди. У махсус слалом баҳсида ҳам зафар қучди. Татьяна белорецклик О. Логинова билан биринчи иккинчи ўринни баҳам кўрди. Бу турда эркаклар ўртасида армиячи М. Тимофеев, спартакчи А. Шелепов, армиячи И. Юдинлар юқори натижа кўрсатдилар.

Уч кунлик танаффусдан сўнг VI тур ўйинларига старт берилди. Бу сафар ҳам Т. Великоредчанина катта слалом бўйича пешқадам бўлди. Уфалик Г. Каримова ва А. Бухтияровалар иккинчи учинчи натижани кўрсатишди. Эркаклар ўртасида И. Кордьяка ғалаба қозонди.

Ўтган шанба куни аёллар махсус слалом бўйича бахслашдилар. Омад яна Татьяна Великоредчанинага кулиб боқди. У Чимёнда тўрт марта трассага чиқиб, ҳар сафар ҳам ғолиб бўлди.

Мусобақаларнинг сўнгги икки кунида Чимёнда кун исиб, қорлар эрий бошлади. Ана шундай қийин шароитда Усть-Каменогорск шаҳридан келган С. Степанов кўпчиликни лол қолдирди. У 49,54 секунд натижа билан эркаклар баҳсида ғолиб бўлди. Армиячи И. Дудко ва минсклик Р. Каменскийлар ҳам яхши натижа кўрсатди.

Мусобақаларда республикамиз вакиллари муваффақиятли иштирок этдилар. Гарчи улар совринли ўринларни эгалламаган бўлсаларда, республикамизда спортнинг бу тури жадал ривожланаётганини кўрсатиб беришди. Юздан ортиқ спортчи орасида Радик Степининг 17-ўринни эгаллаши, V турда В. Прудниковнинг 8-натижа кўрсатиши, А. Ғоноповнинг командамизга зарур очколар олиб келиши фикримизнинг далилидир.

Шундай қилиб, Чимёнда СССР кубогининг V—VI тур ўйинлари муваффақиятли якунланди.

Лекин, Чимён спортчилар билан хайрлашмайди. Уларнинг кўпчилиги яна бир ойдан сўнг бу ерга қайтиб келишади. 23 февраль куни Чимёнда ёшлар ўртасида социалистик мамлакатларнинг «Дўстлик кубоги» учун халқаро турнири ўтказилади.

С. ОСТОНОВ.

Суратда: Аёллар ўртасида катта слалом ғолиблари Т. Великоредчанина (ўртада) Г. Каримова ва Е. Бухтияровалар.

А. Тўраев фотоси.

Редактор ўринбосари С. Ғ. МУСАЕВ.

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

Тошкент область ижроия комитетининг
МЕҲНАТ БЎЙИЧА БЎЛИМИ

РСФСРда — Приморск ўлкаси, Иваново ва Томск областларида;

ҚОЗОҒИСТОН ССРда — Целиноград, Тўрғай ва Павлодар областларида;

ЎЗБЕКИСТОН ССРда — Сирдарё областида жойлишган қўриқ совхоз ва колхозларда қишлоқ хўжалик ишларида ишлаш учун

ОИЛАЛАРНИ КЎЧИРАДИ

Кўчиб ўтган оилаларга биринчи йилда алоҳида уйлар ёки квартиралар, белгиланган миқдорда томорқа майдони берилади. Кўчиш истагини билдирганларга — оила бошлиғига 200 сўм ва унинг қарамоғидаги ҳар бир кишига 75 сўм миқдорида бир йўла бериладиган нафақа ҳамда мол-мулкни кўчириб келиш билан боғлиқ харажатлар тўланади.

Кўчиб борган хонадонлар 8 йил муддат билан қишлоқ хўжалик солиғи, кўчиб борган кундан бошлаб 2 йил мобайнида квартира ҳақи тўлашдан озод қилинадилар.

Таркибида камида иккита меҳнатга яроқли аъзоси бўлган оилалар, шунингдек, запасдаги ёки истеъфога чиққан оиласиз ҳарбий шахслар кўчириш учун ҳужжатларини расмийлаштиришлари мумкин.

Маълумотлар олиш учун: Тошкент область шаҳарлари ва районларида — шаҳар, район ижроия комитетларининг меҳнат бўйича вакилларига ва аҳолини ишга жойлаштириш бюросига, Тошкент шаҳрида эса — Привокзальная кўчаси, 30-уйга учрашилсин.

196-ТЕХНИКА БИЛИМ ЮРТИ ҚЎШИМЧА

ЎҚУВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Билим юрти В. И. Ленин номидаги Тошкент электрон техника заводи учун қуйидаги ихтисослар бўйича мутахассислар тайёрлайди:

ярим ўтказгичли приборларни йиғувчилар, электрон техника қисмлари ва приборларининг синовчилари, электрон техника қисмлари ва приборлари контролери, радиоаппаратуралари ва приборларининг монтажчиси ҳамда созловчилари, технология ускуналарини созловчилар, синов ускуналари созловчи-монтажчилари, токарлар, фрезерчилар, электр пайвандчилар, асбобсоз-слесарлар, дурадгорлар.

Билим юртига 8—10 синф маълумотига эга бўлган, Тошкент шаҳрида ва унинг атрофида яшовчи йигит-қизлар қабул қилинади.

8-синф маълумотига эга бўлганлар учун ўқиш муддати — 3 йил, 10 синф ҳажмида маълумотлилар учун — 6 ой.

Радиоаппаратуралар ва приборларнинг монтажчиси ва созловчиси ихтисосига қабул қилинган 10-синф ҳажмида маълумотга эга бўлган ўқувчиларга 30 сўм миқдорида стипендия, технология ускуналари созловчиси мутахассислигидаги ўқувчиларга эса 72 сўм стипендия берилади, 8-синф маълумоти билан қабул қилинганлар тўлиқсиз давлат таъминотида бўладилар ва ўрта маълумот оладилар.

Ишлаб чиқариш практикаси даврида ҳамма ўқувчилар иш ҳақининг 33 процентини оладилар. Ўқиш вақти иш стажига ҳисобланади.

Қабул комиссияси билим юрти базасида, В. И. Ленин номидаги Тошкент электрон техника заводининг кадрлар бўлимида ҳар куни ишлайди.

Машғулотлар группаларнинг комплектланишига қараб бошланади.

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳри, 5-алоқа бўлими, Ленин райони, Весна кўчаси, 17-уй (1, 5, 26 трамвайлар ва 106-автобуснинг «Фоменко» бекати). Телефон: 91-14-51.

ЦИРК

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА — «Салом, Гулливерлар!» музикали-эксцентрик аттракционининг гастроллари (19.30).

Тошкент область матлубот жамиятининг тайёрлов бошқармаси ва Тошкент область тайёрлаш-сотиш базаси коллективлари база товаршуноси Абдужалил МАЖИДОВнинг вафот этганлиги муносабати билан оила аъзоларига чуқур таъзия изҳор қиладилар.

БИЗНИНГ АДРЕС: 700000, Тошкент—П, ЛЕНИН кўчаси, 41.

Телефонлар: редактор ўринбосарлари—335885, 325747, 337916, 325748; масъул секретарь—334808, 325353; секретариат—325750. БЎЛИМЛАР: хатлар ва оммавий ишлар; фельетонлар—334048, 325354; партия турмуши—325778; пропаганда—325645; саноат, капитал қурилиш ва транспорт—325749; қишлоқ хўжалиги—325647; адабиёт ва санъат—325767; совет қурилиши—325645; ахборот, спорт ва ҳарбий ватанпарварлик—325733; фан, маданият ва олий ўқув юртлари—325553; фотомухбир—325894.

Р. 01754. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри. ИНДЕКС: 64684. Б. 1529. 14